Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

RGISTERED. B. N. 156

શ્રી

જૈનધર્મ પ્રકાશ.

कर्तव्यं जिनवंदनं विधिपरैर्हर्षोल्लसन्मानसैः ।
सच्चारित्रविभूषिताः प्रतिदिनं सेव्याः सदा साधवः ॥
श्रोतव्यं च दिने दिने जिनवचो मिथ्यात्वनिर्नाशनं ।
दानादौ व्रतपालनं च सततं कार्या रतिः श्रावकैः ॥ १ ॥

" વિધિને વિષે તત્પર અને હર્ષથી ઉલ્લસિત મનવાળા શ્રાવકોએ પ્રતિદિન શ્રી જિનેશ્વરને વંદન કરવું, સત્ ચારિત્રવડે સુશોભિત એવા મુનિરાજોની સદા સેવા કરવી, મિથ્યાત્વનો નાશ કરનાર જિનવચન પ્રતિદિન સાંભળવું અને દાનાદિક (દાન, શીલ તપ અને ભાવના)ને વિષે તથા અહિંસાદિક વ્રતને પાળવામાં નિરંતર આસક્તિ રાખવી. "

સુક્તમુક્તાવલિ.

પુસ્તક ૨૬મું. શ્રાવણ. સંવત્ ૧૯૬૬. શાકે ૧૮૩૨. અંક ૫ મો.

પ્રગટકર્ત્તા

શ્રી જૈનધર્મ પ્રસારક સભા, ભાવનગર.

શ્રી સીમંધર પ્રભુની વિનતિ ૩૫ સ્તવનનો સારાંશ... ... ... ૧૨૯
ગુણાનુરાગ... ... ... ૧૩૬
શ્રીપાળ રાજાના રાસ ઉપરથી નીકળતો સાર ૧૩૯
પ્રશ્નોત્તર રત્નમાળા ૧૪૭
નવીન ઉદ્ભવ. ૧૫૭

ભાવનગર—આનંદ પ્રીન્ટીંગ પ્રેસમાં છાપ્યું.

વાર્ષિક મૂલ્ય રૂ. ૧) પોસ્ટેજ ચાર આના.

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

सभा तरफथी छपाता–छपाववाना ग्रंथो.

નીચે જણાવેલા ગ્રંથો તૈયાર થવા આવ્યા છે તે થોડા વખતમાં બહાર પડશે.

૧ શ્રી કર્મગ્રંથ સટીક–વિભાગ પહેલો–ચાર કર્મગ્રંથ.
શેઠ રતનજી વીરજી તથા જીવણભાઈ જેચંદની સહાયથી.

૨ શ્રી પ્રશમરતિ સટીક.
શેઠ હરજીવન મુળજી વણથળીનિવાસી ગૃહસ્થની સહાયથી.

૩ શ્રી દ્વાત્રિંશત્ દ્વાત્રિંશિકા–સ્વોપજ્ઞ ટીકા સહીત.
સુશ્રાવિકા દેવલીબાઇની સહાયથી.

૪ શ્રી યોગબિંદુ સટીક.
સુશ્રાવિકા દેવલીબાઇની સહાયથી.

૫ શ્રી ચઉસરણ–આઉરપચ્ચખ્ખાણ–ભત્તપરિન્ના–સંથારગ.
(શ્રાવકને ભણવા ગણવાની આજ્ઞાવાળા ચાર પયન્ના મૂળ.)
શ્રી પાટણનિવાસી શેઠ હાલાભાઇ મગનચંદની સહાયથી.

૬ શ્રી વાસુપૂજ્ય ચરિત્ર. શ્લોકબદ્ધ. (સભા તરફથી)

૭ શ્રી ઉપદેશમાળા મૂળ તથા ટીકાના ભાષાંતર યુક્ત.
ભાવનગરના શ્રાવિકાસમુદાયની સહાયથી.

૮ શ્રી ઉપદેશપ્રાસાદ ભાષાંતર ભાગ ૫ મો. (સ્થંભ ૨૦ થી ૨૪) પૂર્ણ.

નીચે જણાવેલા ગ્રંથો થોડી મુદત પછી બહાર પડશે.

૯ શ્રી શાંતિનાથ ચરિત્ર ગદ્યબંધ. મૂળ.
શ્રી લીંબડીના સંઘની સહાયથી.

૧૦ શ્રી કર્મગ્રંથ સટીક–વિભાગ બીજો–પાંચમો છઠ્ઠો કર્મગ્રંથ.
શેઠ રતનજી વીરજી તથા જીવણભાઇ જેચંદની સહાયથી

૧૧ શ્રી પંચાશક ટીકા સહીત. (અપૂર્વ ગ્રંથ)
શેઠ સોભાગચંદ કપુરચંદ જામનગરનિવાસીની સહાયથી.

નીચે જણાવેલા ગ્રંથો થોડી મુદતમાં છપાવા શરૂ થશે.

૧૨ શ્રી ઉપદેશપ્રાસાદ ભાષાંતર ભાગ ૧ લો. (સ્થંભ ૧ થી ૪)

૧૩ શ્રી પરિશિષ્ટ પર્વ. મૂળ–શ્લોકબદ્ધ.

૧૪ શ્રી કુવલયમાળા—એક રસિક ને ઉપદેશક ગદ્યબંધ ચરિત્રનું ભાષાંતર.

નીચે જણાવેલા ગ્રંથો તૈયાર થાય છે.

૧૫ શ્રી ઉપદેશપ્રાસાદ ગ્રંથ મૂળ.

૧૬ શ્રી કમ્મપયડી. બંને ટીકા સહીત.

આ સભાના લાઇફ મેમ્બરોને ચાલુ વર્ષમાં ઘણા અમૂલ્ય ગ્રંથોનો લાભ મળવાનો છે. એ હકીકત લાઇફ મેમ્બર થવા ઇચ્છનારે ધ્યાનમાં રાખવા યોગ્ય છે. તે સાથે આવા અમૂલ્ય ગ્રંથો બહાર પાડવા માટે સહાય આપી મુનિ મહારાજ વિગેરેને જ્ઞાનદાન આપવામાં પોતાના દ્રવ્યનો સદુપયોગ કરવાનું પણ ધ્યાનમાં રાખવા યોગ્ય છે. તેવી ઇચ્છાવાળાએ સભા સાથે પત્રવ્યવહાર કરવો, જેથી તેમની ઇચ્છાનુસાર ગોઠવણ કરી આપવામાં આવશે.

श्री वर्द्धमानसूरि विरचित

શ્રી વાસુપૂજ્ય ચરિત્ર મહાકાવ્ય.

પાકા સુશોભિત પુંઠાથી બંધાવીને બુકઆકારે બહાર પાડવામાં આવ્યું છે. કિંમત જૈન સંસ્થાઓમાટે અને જૈન ધર્મ પ્રકાશના ગ્રાહકો માટે રૂા. ૨). સામાન્ય ગ્રાહક માટે રૂા.૨ાા.તમામ સભાસદ માટેરૂા. ૧ાા

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

श्री जैनधर्मप्रकाश.

ततः प्रसन्नहृदया गुरवस्तेभ्यो गृहस्थावस्थोचितं साधुदशायोग्यं च प्रतिपादयन्ति धर्ममार्गं। ग्राहयन्ति तदुपार्जनोपायं महायत्नेन। यदुत भो भद्राः सद्धर्मसाधनयोग्यत्वमात्मनोऽभिलषद्भिर्भवद्भिस्तावदिदमादौ कर्तव्यं भवति। यदुत सेवनीया दयालुता। न विधेयः परपरिभवः। मोक्तव्या कोपनता। वर्जनीयो दुर्जनसंसर्गः। विरहितव्यालिकवादिता। अभ्यसनीयो गुणानुरागः। न कार्या चौर्यबुद्धिः। त्यजनीयो मिथ्याभिमानः। वारणीयः परदाराभिलापः। परिहर्तव्या धनादिगर्वः। विधेया दुःखितदुःखत्राणेच्छा। पूजनीया गुरवः। वंदनीया देवसङ्घाः। सन्माननीयः परिजनः। पूरणीयः प्रणयिलोकः। अनुवर्तनीयो मित्रवर्गः। न भाषणीयः परावर्णवादः। गृहीतव्याः परगुणाः। लज्जनीयं निजगुणविकत्थनेन। स्मर्तव्यमणीयोऽपि सुकृतं। यतितव्यं परार्थे। संभाषणीयः प्रथमं विशिष्टलोकः। अनुमोदनीयो धार्मिकजनः। न विधेयं परमर्मोद्घट्टनं। भवितव्यं सुवेषाचारैः। ततो भविष्यति भवतो सर्वज्ञसद्धर्मानुष्ठानयोग्यता।

उपमितिभवप्रपञ्चा कथा.

પુસ્તક ૨૬ મું. શ્રાવણ સં. ૧૯૬૬. શાકે ૧૮૩૨. અંક ૫ મો.

મહોપાધ્યાય શ્રીમદ્ યશોવિજય વિરચિત

શ્રી સીમંધર પ્રભુની વિનતિરૂપ સ્તવનનો સારાંશ.

અનુસંધાન પૃષ્ઠ ૧૦૫ થી.

સંવિજ્ઞપક્ષી સાધુનાં લક્ષણ.

મુનિના મૂળ ગુણ તથા ઉત્તર ગુણમાં હીન છતાં જે લજ્જાદિકથી મુનિવેષ તજી શકતા નથી પણ શુદ્ધ મુનિગુણના રાગી બનેલા છે તેમને પણ **ઉપદેશમાલાકારે** માર્ગમાંજ જણાવ્યા છે. મતલબ કે તેમનું પણ કલ્યાણ થઈ શકે છે એમ જણાવ્યું છે. તેનાં લક્ષણ—

મૃષાવાદ—ઉત્સૂત્ર ભાષણથી ભવભ્રમણ કરવું પડે છે એમ જાણી તે શુદ્ધ માર્ગ પ્રરૂપે છે. શુદ્ધ માર્ગ પ્રરૂપતાં મનમાં લગારે સંકોચાતા નથી. સુસાધુ જનોને

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

હોય તો તે લઘુ પર્યાય (ન્હાની વય)વાળા હોય તોપણ પોતે ભાવથી વંદન કરે છે, પણ તેમને વંદાવતા નથી. કદાચ કોઇ સુસાધુ જાણી જોઇને કે અજાણતાં વાંદવા આવે તો પોતાનામાં સાધુગુણનો અભાવ જણાવી તેમને વાદતાં નિવારે છે. ૭૯

મુનિ ગુણના પૂર્ણ રાગી હોય છે તે એટલે દરજજે કે કવચિત્ તેમને અર્થે સ્વપ્રાણ પણ સમર્પે એવા તે શૂરા હોય છે. તે સમયોચિત જયણા પાળે છે, તેથી શુભ અધ્યવસાય યોગે પોતાનાં અશુભ કર્મ ખપાવે છે. વળી માનથી ગરકાવ એવી દુનિયામાં તે સ્વદોષ સાક્ષાત્ જણાવે છે પણ ખાલી ફૂલાતા નથી. તે તેમનું કામ ખરેખર દુર્ધર–દુર્લભ છે. એવી રીતે તે સ્વમાનનું મર્દન કરી નાખે છે. ૮૦

ઉપદેશમાળામાં મોક્ષના ત્રણ માર્ગ કહ્યા છે. પ્રથમ સાધુમાર્ગ, બીજો દ્વાદશ વ્રતધારી શ્રાવકનો માર્ગ અને ત્રીજો સંવિજ્ઞ પક્ષીનો માર્ગ. બીજા કુમત કદાગ્રહથી ભરેલા ત્રણ માર્ગ સકળ દોષના ભાજનરૂપ કહ્યા છે. તેમાં પ્રથમ ગૃહલિંગે બ્રાહ્મણાદિક, બીજા યતિલિંગે નિન્હવાદિક અને ત્રીજા કુલિંગે તાપસાદિક કહ્યા છે. ૮૧

ગુણસ્થાનકને અનુસારે મોક્ષમાર્ગ સાધતાં જે શુદ્ધ વ્યવહાર સેવવામાં આવે છે તેથી અનુક્રમે આત્મા ગુણશ્રેણી ઉપર ચઢે છે, એમ સર્વજ્ઞ ભગવાન ભાખે છે. વળી જે આત્મલક્ષથી દ્રવ્ય ક્રિયા પણ સેવે છે તે શુકલ બીજના ચંદ્રની પેરે અનુક્રમે પૂર્ણ ભાવને પામી શકે છે. તેથી જે જે અંશે સન્મુખ ભાવથી કરણી કરાય તે તે લેખે છે. ૮૨.

મહાનિશીથ સૂત્રમાં લજ્જાદિકથી પણ જે નરનારી શીલ સંતોષ ધારે છે તેમને વખાણ્યાં છે, તે વ્યવહારનયની અપેક્ષાએ જાણવું. નિશ્ચયનયથી તો ચિત્તની અસમાધિએ ભાવચારિત્ર નથી એમ શ્રી આચારાંગ સૂત્રમાં કહ્યું છે. જે સાધ્ય–નિશ્ચય લક્ષપૂર્વક વ્યવહાર શુદ્ધિ કરવા પ્રયત્ન કરાય તે સર્વ પ્રમાણ છે. ૮૩

' જિનપૂજા ગૃહસ્થને કલ્યાણકારીજ છે. '

ઉપરલી વાત સાંભળીને કોઇ અણજાણ એમ કહે છે કે ' કેવળ દયાજ શુદ્ધ વ્યવહાર છે.' એવું જે બોલે છે તે સૂત્ર વિરૂદ્ધ બોલે છે અને કહે છે કે 'હું શુદ્ધ કહું છું. ' આમ બોલવામાં વિરોધ—વિસંવાદ રહેલો છે તે જણાવે છે. ૮૪

જિનપૂજાદિક પુણ્ય વ્યાપારને જે અણજાણ મહા આરંભરૂપ માને છે તે સમજતા નથી કે નદી ઉતરતાં જેમ મુનિના હૃદયમાં જીવદયાના પરિણામ કાયમ રહે છે તેમ પ્રભુપૂજા કરતાં ગૃહસ્થના હૃદયમાં પણ જીવદયાના પરિણામ કાયમ રહે તો જયણાથી કાર્ય કરતાં અશક્ય પરિહારે તેમાં મહા આરંભ ગણવો તદ્દન અનુચિત છે.

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

જેમ મુનિજનો સંયમાદિક ગુણની વૃદ્ધિ માટે વિહાર કરે છે તેમાં પ્રસંગે નદી-મહા નદી ઉતરતાં પણ પાપ નથી તેમ ગૃહસ્થને પ્રભુપૂજા આશ્રી સમજી લેવાનું છે. શાંત ચિત્તથી લાભાલાભનો વિચાર કરતાં લાભ સ્પષ્ટ સમજી શકાય એમ છે. ૮૫

જો પ્રભુની આજ્ઞા મુજબ નદી ઉતરતાં આશયની વિશુદ્ધિથી મુનિજનને હિંસા લાગતી નથી, એમ કહ્યું છે તો વિધિપૂર્વક પ્રભુપૂજા કરતાં ગૃહસ્થને પણ હિંસા નજ લાગે પરંતુ પરમાર્થ દૃષ્ટિથી જોતાં—વિચારતાં તે મોક્ષફળ આપે, એ વાત નિઃસંદેહ છે. ૮૬.

'જે કરણી કરતાં વિષય કષાયાદિક પ્રમાદ ટળે તેથી ભવનો અંત થાય.' એ ન્યાયે પ્રભુપૂજામાં શુભ ભાવથી વિષયારંભનો ભય નથીજ. તેથી પ્રભુપૂજા પાપ આરંભ રૂપ નથી, પરંતુ પાપ આરંભની નિવૃત્તિ રૂપ છે. વળી પ્રભુભકિત મહા સુકૃત—પુણ્યના સંચય રૂપ છે. ૮૭.

યદ્યપિ સામાયકાદિક કરણી થકી પણ ભવનો અંત થઇ શકે છે, પરંતુ પ્રભુ-પૂજાવડે પ્રભુનો શ્રેષ્ઠ વિનય કરાય છે અને તે વિનય અંતરંગ તપ રૂપ છે. સર્વ કર્તવ્ય સ્વ સ્વ અધિકાર અનુસારે કરતાંજ હિત સંપજે છે. કેમકે શાસ્ત્રઆજ્ઞાજ સર્વત્ર પ્રમાણ છે. ૮૮.

જિનપૂજા કરતાં આરંભાદિકની શંકા ધરીને જો તેનો પરીહાર કરવો હોય તો દાન માન વંદન અને આદેશ પ્રમુખ કરતાં પણ આરંભ થાય છે તે કારણથી તે પણ તજવાંજ જોઇએ. ૮૯.

જો કે સ્વરૂપથી–દેખવામાં પુષ્પાદિકના ઉપયોગથી દ્રવ્યપૂજા સાવદ્ય–દોષયુકત જણાય છે, પરંતુ પરમાર્થથી તત્ત્વ વિચારી જોતાં ભાવવિશુદ્ધિથી નિરવદ્ય–નિર્દોષજ છે. કેમકે પૂજા કરતાં પ્રભુ પ્રત્યે બહુમાન તથા શુભધ્યાન જાગૃત થાય છે—જાગે છે. ૯૦.

વળી જિનેશ્વર પ્રભુની પૂજા અર્ચા દેખીને અન્ય ભવ્ય જનોના હૃદયમાં શુભ ભાવ જાગે છે, જેથી ભવસમુદ્રનો પાર પમાય છે અને જ્યાંસુધી તે સંવર ભાવમાં વર્તે છે એટલે કે પોતાનાં મન વચન કાયાને નિગ્રહી શુભભાવમાં વર્તે છે ત્યાંસુધી સ્વપર જીવની ભાવથી રક્ષા થાય છે. પ્રભુપૂજા કરનારના તથા તેની અનુમોદના કરનારના જે શુભ અધ્યવસાય વર્તે છે તે સર્વજ્ઞ ભગવાન સંપૂર્ણ રીતે જાણે છે. ૯૧.

જેમ નદી પ્રમુખ ઉતરતાં મુનિજનોને જળજંતુઓ ઉપર દયાભાવ હોય છે તેમ પુષ્પાદિકવડે પ્રભુની પૂજા કરતાં ભાવિક શ્રાવકના હૃદયમાં જરૂર દયાભાવ

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

બન્યોજ રહે છે. તેથી જયણા સહિત દ્રવ્યપૂજા કરનાર શ્રાવક જનોને જિનપૂજામાં હિંસાનું નહીં પણ દયાનુંજ ફળ મળે છે. ૯૨

' જો જિનપૂજામાં દોષજ નથી તો પછી મુનિજનો પણ તેવી દ્રવ્યપૂજા કેમ કરતા નથી?' એવો કદાચ તર્ક થાય તો તેનું સમાધાન એવું છે કે 'દ્રવ્યપૂજા રોગીને ઔષધ સમાન કહી છે. ગૃહસ્થજનો પાપ આરંભરૂપી રોગથી ભરેલા છે, તે રાગથી મુક્ત થવા તેમને પ્રભુની દ્રવ્યપૂજા પુષ્ટ સાધનભૂત છે. પરંતુ મુનિરાજ તો તેવા આરંભથી સર્વથા રહિતજ છે, તેથી તેમને ઔષધ સમાન દ્રવ્યપૂજાની કંઈ જરૂર રહેતીજ નથી.' ૯૩

" ગૃહસ્થોને દ્રવ્ય ભાવ પૂજા કરવા માટે સૂત્ર પ્રમાણ. "

મહાનિશીથ સૂત્રના ત્રીજા અધ્યયનમાં કહ્યું છે કે મુનિજનોને ભાવપૂજાજ હિતકારી છે અને ગૃહસ્થને માટે તો દ્રવ્ય અને ભાવ બંને જરૂરનાં છે. ગૃહસ્થને સ્વ રોગ ટાળવા ઔષધ સમાન દ્રવ્યપૂજાની ઉપેક્ષા કરવી કોઈ રીતે ઠીક નથીજ. તે દ્રવ્યપૂજા પણ ભાવ નિમિત્તેજ કરવાની છે. કારણથી કાર્ય સંપજે છે, માટે દ્રવ્યપૂજા પણ જરૂરનીજ છે. ૯૪

વળી તે સૂત્રમાંજ દ્રવ્યપૂજાનું ફળ તેમજ દાન શીલાદિકનું ફળ બારમા સ્વર્ગની પ્રાપ્તિરૂપ કહ્યું છે. એ વાત ગૃહસ્થધર્મનું યથાવિધિ આરાધન કરનાર વ્રતધારી અને દૃઢધર્મી શ્રાવક આશ્રી સમજવી. ૯૫

જ્ઞાતાધર્મકથા સૂત્રમાં **દ્રૌપદીએ સુર્યાભદેવની** પેરે **સદ્ભાવથી** પ્રભુની **દ્રવ્યપૂજા** કરી એવાં જ્ઞાનીનાં પ્રગટ વચન છે. ૯૬

વળી તે દ્રૌપદી નારદને અસંયતી જાણીને ઉભી ન થઇ એવા વિવેકથી તે શુદ્ધ શ્રાવિકાજ છે; તેમ છતાં તે શ્રાવિકા નથી એમ બોલનાર અણજાણ માણસ કેવળ તેનાપર આળ મૂકી પોતાના આત્માને મલીન કરી અધોગતિમાં નાંખે છે. ૯૭

દ્રૌપદીએ પ્રભુની પૂજા કરીને પછી શક્રસ્તવ કહ્યો છે. એ ચૈત્યવંદનનો વિધિ શ્રાવિકા વિના કોણ જાણી અને આદરી શકે ? ૯૮

સૂર્યાભદેવે રત્નનાં પુસ્તક વાંચી તત્ત્વ–ધર્મનો નિશ્ચય કરી આત્મ કલ્યાણાર્થે પ્રભુની દ્રવ્ય–ભાવપૂજા કરી છે. તે વાત **રાયપસેણી** સૂત્રમાં વિસ્તારથી કહી છે, એ શાસ્ત્રવચનને જે આપમતિથી ન માને અને ઉલટા તે સમ્યગ્દૃષ્ટિ દેવને **નાધર્મિઆ** કહીને નિંદે છે તે દુર્મતિ જનો દુર્લભબોધિ થાય છે, અને ઘણાં નિબિડ કર્મ બાંધે છે. ૯૯–૧૦૦

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

એવીજ રીતે **જીવાભિગમ** સૂત્રમાં **વિજયદેવ** આશ્રી કહેલું છે. કોઇ કદાચ તર્ક કરે કે 'એ તો દેવતાનો કલ્પજ છે' તો તેનું સમાધાન એ છે કે દેવો એમ પ્રભુની દ્રવ્યપૂજા કરીને પ્રભુના ગુણોની સ્તુતિ કેમ કરે છે? ૧૦૧

કલ્પસૂત્રમાં 'સિદ્ધાર્થ રાજાએ અનેક પ્રકારના **યાગ** કરાવ્યા' એમ કહ્યું છે. તે જિનરાજની પૂજારૂપજ સમજવા એ કલ્યાણકારી છે. વળી **આચારાંગ** સૂત્રમાં 'વીરપ્રભુના માતાપિતા શ્રી પાર્શ્વનાથના શાસનના શુદ્ધ શ્રાવક છે' એમ કહ્યું છે, તેથી તે શુદ્ધ શ્રાવક પ્રભુના જન્મમહોત્સવ નિમિત્તે પ્રભુપૂજારૂપ યાગજ કરે, પરંતુ બીજા હિંસામય યાગ કદાપિ કરે કરાવે નહિંજ. ૧૦૨–૧૦૩

એવી રીતે અનેક સૂત્રોમાં પ્રભુપૂજા ગૃહસ્થોએ કરવા યોગ્યજ છે એમ કહ્યું છે, છતાં તે સૂત્રની વાત જે દુર્મતિ જનો માનશે નહીં તે સંસારમાં ઘણો કાળ રઝળશે. ૧૦૪

વળી કોઈ કુતર્ક કરે છે કે 'પ્રભુની પૂજા કરતાં શુભ પરિણામે પુણ્યબંધ તો થાય, પરંતુ વ્રત નિયમ કરતાં જેમ ધર્મપ્રાપ્તિ થાય તેમ પુષ્પાદિક પૂજા કરતાં આરંભથી ધર્મપ્રાપ્તિ તો નજ થાય.' ૧૦૫

આ કુતર્ક કરનારે નિશ્ચયધર્મ જાણ્યોજ નથી. નિશ્ચયધર્મ તો ચૌદમા ગુણઠાણાના અંતે અક્ષય અનંત સહજાનંદમાં સ્થિરતા રૂપ છે. તે તો ધર્મ (પુણ્ય) અને અધર્મ (પાપ) એ બંનેનો અંત થયે છતે પ્રાપ્ત થાય છે. ત્યારેજ શાશ્વત શિવ સુખ પ્રાપ્ત થઈ શકે છે. ૧૦૬

નયવિવેક.

નિશ્ચય ધર્મ પ્રાપ્ત કરવા ઉત્તરોત્તર જે જે કરણી સાધનભૂત થાય તે તે વ્યવહારથી ધર્મજ કહેવાય. વ્યવહાર નયે કાર્ય કારણ એક રૂપ ગણાય. એ ન્યાયે પ્રભુપૂજામાં પુણ્ય હોય પણ ધર્મ નજ હોય એમ કહેવું કેવળ અનુચિતજ ગણાય. માટે સાધ્ય દૃષ્ટિથી પ્રભુપૂજાદિક કરણી પણ ધર્મ રૂપજ લેખાય. ૧૦૭

એવંભૂત નયના મતે તથા શુદ્ધ દ્રવ્યાર્થિક નયના અભિપ્રાયે તો સ્વસ્વરૂપ રમણતા તથા સ્વસ્વરૂપ આવીર્ભાવ એજ ધર્મ છે અને તેથી વિરૂદ્ધ પરિણામ યા રાગદ્વેષાદિક વિલાસ તે ભાવકર્મ છે. ૧૦૮

શુદ્ધ ઉપયોગે વર્તતાં ધર્મ, અને શુભ કે અશુભ ઉપયોગે વર્તતાં અનુક્રમે પુણ્ય કે પાપ લાભે છે. નિરૂપાધિક ધર્મ પ્રગટ કરવા જે હેતુરૂપ સાધન તે જિનપૂજાદિક વ્યવહારધર્મ કહેવાય છે. ૧૦૯

જિનપૂજાદિક શુભ યોગે પુણ્યાશ્રવ થાય પણ તેથી સ્વસ્વરૂપ ધર્મ ન હણાય. સાધ્યદૃષ્ટિથી પ્રભુપૂજાદિક શુભયોગ સેવતાં તો આત્મગુણ પ્રગટ થાય, તેથી સ્વ-

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

ક્રિયા સમાપ્તા જાગે. વળી જ્યાં સુધી મન વચન અને કાયા સંબંધી ક્રિયા પ્રવર્તે છે ત્યાં સુધી જીવ યોગારંભી કહેવાય છે; અને જ્યાં સુધી જીવ યોગારંભી છે ત્યાંસુધી કર્મ આશ્રવ પ્રવર્તે છેજ. ૧૧૦

ગૃહસ્થજનો મલિનારંભી કહ્યા છે. તે પાપક્રિયા તજી પ્રભુપૂજાદિક પુણ્ય કરણી કરતાં વિષય કષાયાદિક પ્રમાદપટલને તજી ધર્મમતિને જાગૃત કરે છે. મ-ગલ છે તેથી ગૃહસ્થ શ્રાવકો સ્વગુણુનો આવીર્ભાવ કરી શકે છે. માટે તેને ધર્મ સાર્થકજ કહેલ છે. ૧૧૧

'પ્રભુપૂજાથી તો પુણ્યબંધ અને તેથી સ્વર્ગપ્રાપ્તિ થાય' એમ કહી જે પૂજાનો નિષેધ કરવા ચાહે તેણે સરાગ સંયમને પણ તજવુંજ પડશે. કેમકે તેથી પણ પુણ્યબંધ તો થશેજ. પરંતુ વિવેકથી વિચારવું જોઇએ કે પ્રભુપૂજા કરતાં પ્રભુગુણુના પુષ્ટાલંબનવડે ભવ્ય શ્રાવકો મુનિજનોની પેરે ધર્મના દૃઢ રાગથી પાપનો નાશજ કરશે. ૧૧૨

દ્રવ્યપૂજામાં વપરાયેલો દ્રવ્ય શબ્દ કારણુવાચી છે. જેથી ભાવપૂજાનો લાભ થવા રૂપ કાર્ય નીપજે છે તે દ્રવ્યપૂજા છે. દ્રવ્યપૂજાનો બીજો કોઇ કલ્પિત અર્થ કરી ભૂલાવામાં પડવાનું નથી. ૧૧૩

ઉપસંહાર.

એવી રીતે નય યુક્તિ વિવેકથી સમજી સકળ કુમતિ દૂર કરી જે શૈલીથી શુદ્ધ ધર્મની પ્રાપ્તિ થાય તે વ્યવહાર શૈલીનું સાધ્યદૃષ્ટિથી સારી રીતે સેવન કરીએ. વળી હે પ્રભુ! આપનાં પ્રભાવથી જગત્‌માં સર્વત્ર સુખસંપદા પામીએ. તેથી આપ સદા જયવંતા વર્તો! ૧૧૪

હે પ્રભુ! આપ સર્વ જીવોના અંતરંગ ભાવ જાણોજ છો, અને ભક્તજનો-ને ભવસમુદ્રમાં ડુબતાં બચાવવા આપ સમર્થ છો. વળી અહીં જે વચન કહ્યાં છે તે સર્વ આપના આધારથીજ સફળ છે. ૧૧૫

આપના ઉપર જે દૃઢ ગુણાનુરાગ છે તે અમને મોક્ષપ્રાપ્તિનું પ્રબલ સાધન છે. કોઇ પણ દેવ આપની બરોબરી કરી શકે એમ નથીજ. ૧૧૬

આપ વિનાજ અમે અનેક કષ્ટ સહ્યાં છે. આપનો મેળાપ થયે છતે તેવાં દુઃખ આવેજ નહીં. મેઘઘટા દીઠા વિના મોર માચેજ નહીં, અને મેઘઘટા દીઠા પછી તે માચ્યા વિના રહેજ નહીં. ૧૧૭

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

હે પ્રભુ! મનથી તો મેં આપ સાથે મીલન કર્યું (મળ્યો), પરંતુ આપનાં ચરણ સાક્ષાત્ ભેટવા અંતરની ઈચ્છા છે તે પૂરી થાય એજ માગીએ છીએ. ૧૧૮

આપનાં પવિત્ર વચન ઉપરના અકૃત્રિમ પ્રેમનું જે સુખ હું સાક્ષાત્ અનુભવું છું તે સુખની પાસે દેવતાનું સુખ પણ કાંઈ હિસાબમાં ગણુતો નથી. કોઈ ગમે તેવું કપટ કેળવી મને ધર્મથી ચલાયમાન કરવા માગે તોપણ હું આપના ધર્મથી કદાપિ ચલાયમાન થવાનો નથી. ૧૧૯

જો મારા હૃદયરૂપી ગુફામાં આપ સિંહ જેવા સમર્થ પ્રભુ બિરાજો છો, તો કુમતિરૂપ હસ્તીઓની કંઈ પણ બીક નથી. ૧૨૦

હે પ્રભુ! આપને તો મારી જેવા અનેક–અગણિત સેવકો છે અને મારે તો આપ એકજ સ્વામી છો, તેથી મારી સારસંભાળ કરવી એ આપનું ઉચિત કર્તવ્યજ છે. ૧૨૧

આ બધું ભક્તિભાવે કહ્યું છે, તે આપ લક્ષમાં રાખી અમારાં જન્મમરણનાં દુઃખ નિવારશો, અને અમને પરમપદ—મોક્ષપદ આપશો. ૧૨૨

જેમ બાળક પોતાનાં માતતાતની પાસે બોલે તેમ હે પ્રભુ! હું આપને સરલ હૃદયથી વિનતિ કરૂં છું. મારી વિનતિ અવધારી જેમ ઉચિત લાગે તેમ આચરો. આપનાથી કંઇ ગુહ્ય—છાનું રાખ્યું નથી. ૧૨૩

શુભ ભાવથી—પ્રસન્ન ચિત્તથી—નિર્મળ પરિણામથી ભવોભવ આપની સેવા અમને પ્રાપ્ત થજો, એજ અમે વારંવાર આગ્રહ કરીને માગીએ છીએ. કલ્પવૃક્ષ, કામધેનુ, કામકુંભ અને ચિંતામણિ સદૃશ આપની પાસે કરેલી અમારી માગણી સફળ થશેજ. ૧૨૪

આવી રીતે પંડિત શ્રી નયવિજયજીના ચરણોપાસક શ્રીમદ્ યશોવિજયજી મહારાજે સકળ સુખસંપદાને આપનાર, દુરિત ઉપદ્રવને દૂર કરનાર, ઉત્તમ લક્ષણ અને ગુણને ધરનાર, જન્મમરણ વર્જિત, સુરપતિ અને નરપતિઓએ સેવિત, મેઘની ગર્જના જેવી ગંભીર વાણીને વદનાર અને ધૈર્યવડે સુરગિરિ (મેરૂ પર્વત)-ને જીતનાર—એમ અનેક ગુણરત્નાકર શ્રી સિમંધર પ્રભુની વિજ્ઞપ્તિ કરી છે. ૧૨૫

તેની યથામતિ સંક્ષિપ્ત સરલ વ્યાખ્યા પૂર્વકૃત વ્યાખ્યાને અનુસારે મેં લખી છે. તેમાં જે કાંઈ મૂળ કર્ત્તા પુરૂષના આશયથી વિરૂદ્ધ સમજાયું કે લખાયું હોય તે સંબંધી ત્રિવિધે મિથ્યાદુષ્કૃત ઈચ્છી સજ્જન પુરૂષો હંસવત્ આમાંથી સાર માત્ર ગ્રહણ કરી સ્વપરહિત સાધવા સન્નદ્ધ થાય એજ અભિલષું છું. ઈતિશમ્.

સંતચરણરસિક કર્પૂરવિજય.

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

गुणानुराग.

નવાણુ યાત્રાના અનુભવ સંબંધી વિષય ઘણે ભાગે પૂર્ણ થતાં તેના રહસ્ય તરીકે એ હકીકત લક્ષમાં રમ્યા કરતી હતી કે નવાણુ યાત્રા કરવાનું પ્રબળ કારણ ગુણગણથી ભરેલા પરમાત્માનો, ગિરિરાજનો, મુનિવર્ગનો અને સહધર્મી બંધુઓનો વિશેષ પરિચય કરવો તે છે, જે પરિચય ખરેખરૂં આત્માનું હિત કરી શકે તેવો છે. એ પરિચય કરતાં અગાઉ તેમાં ગુણો છે એવી ખાત્રી થવી જોઇએ, અને ગુણો ઉપર રાગ થવો જોઇએ. આ જગત્‌ના જીવોનો બહોળો ભાગ ગુણરહિત અને ગુણની ઇર્ષા કરનારો છે. શ્રી યશોવિજયજી મહારાજ કહે છે કે—

નિર્ગુણ તે ગુણવંત ન જાણે, ગુણવંત તે ગુણ દ્વેષમાં તાણે; લાલન.
આપ ગુણી ને વળી ગુણરાગી, જગમાંહી તેહની કીરતી જાગી. લાલન.

પાપસ્થાનક સઝાય.

"નિર્ગુણી તો કોઈને ગુણવંત જાણતોજ નથી, અને કેટલા ગુણવાન્ એવા હોય છે કે, જે બીજા ગુણવંતના ગુણની ઇર્ષા કરીને તેને દ્વેષમાં ઘસડી જાય છે. પોતે ગુણી અને ગુણના રાગી એવા પુરૂષો આ જગત્‌માં બહુ વિરલ હોય છે. બાકી જગત્‌માં જાગતી કીર્તી તો તેનીજ છે. નિર્ગુણીની કે ગુણના ઇર્ષાળુની નથી."

આ પ્રકારના વિચારો મગજમાં રમણ કરતા હતા તેવામાં જુન માસનું કોન્ફરન્સ હેરલ્ડ હાથમાં આવ્યું. તેની અંદર શ્રી જિનહર્ષગણિ પ્રણીત **गुणानुराग कुलक** ગદ્ય પદ્યાત્મક ભાષાંતર સમેત દૃષ્ટિએ પડ્યું. તે સાદ્યંત વાંચતાં બહુજ આહ્‌લાદ થયો. બરાબર અવસરે એ કુળક હસ્તગત થવાથી વિશેષ પ્રસન્નતા થઇ, તેથી એ કુળક માંહેની ગાથાઓ કાંઇક વિવેચન સહિત વધારે પ્રસિદ્ધિમાં મુકવાનો વિચાર થયો. કારણકે ગુણાનુરાગ પ્રાપ્ત થવો તે ભૂમિ શુદ્ધ થવા તુલ્ય છે. તે શિવાય ગુણની પ્રાપ્તિ થતીજ નથી. ભૂમિ ખેડાયા પછીજ તેમાં બીજ રોપાય છે અને તે ઉગે છે. ઉષર ભૂમિમાં બીજ વવાતું નથી અને તે ઉગતું પણ નથી. પ્રસ્તુત કુલક પ્રાચીન આચાર્ય પ્રણિત અને ઘણું અસરકારક છે. તેની પ્રથમ ગાથા આ પ્રમાણે છે—

सयल कल्लाणनिलयं, नमिऊणं तिथ्थनाहपयकमलं ।
परगुणगहण सरूवं, भणामि सोहग्ग सिरिजणयं ॥ १ ॥

ભાવાર્થ—"સકળ કલ્યાણના નિલય કે૦ સ્થાન એવા શ્રી તીર્થનાથના પદકમળને નમસ્કાર કરીને સૌભાગ્યશ્રીને ઉત્પન્ન કરનારૂં પરગુણ ગ્રહણ સ્વરૂપ કહું છું."

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

આ શ્લોકમાં મંગળ, અભિધેય, પ્રયોજન ને સંબંધ બતાવેલ છે. શ્રી તીર્થનાથના ચરણકમળને નમસ્કાર કરવારૂપ મંગળિક કરેલું છે. તે ચરણકમળ સર્વ પ્રકારના કલ્યાણના નિષ્પાદક છે, ગુણગણના નિધાન છે, એમને કરેલા નમસ્કાર રૂપ મંગળિકથી પ્રાણી ગુણગણને નિર્વિઘ્ને પ્રાપ્ત કરી શકેછે. ગુણ ગ્રહણ શામાટે કરવા ? શી રીતે કરવા? ઇત્યાદિ ગુણગ્રહણનું સ્વરૂપ કહેવા રૂપ અભિધેય છે. પ્રયોજન ગુણોને ગ્રહણ કરવાની ઇચ્છા રૂપ છે અથવા તેના વિશેષણ તરીકે કહેલ સૌભાગ્યલક્ષ્મીના જનક એ શબ્દ પણ પ્રયોજન સૂચવે છે. સૌભાગ્યલક્ષ્મી પ્રાપ્ત કરવી એ પણ પ્રયોજન છે. પરંપરાએ વક્તા શ્રોતા બંનેને મોક્ષલક્ષ્મી પ્રાપ્ત કરવારૂપ પ્રયોજન છે. સંબંધ તો અનેક પ્રકારનો વાચ્ય વાચકાદિ છે તે સ્વયમેવ સમજી લેવા યોગ્ય છે. આ ગાથામાં કર્ત્તાએ પરમાત્મા (તીર્થનાથ) પ્રત્યેનો અપ્રતિમ પ્રેમ બતાવ્યો છે, તેમજ ગુણાનુરાગની અપ્રતિમ ઇચ્છા પ્રદર્શિત કરી છે.

હવે ગુણાનુરાગથી યાવત્ શું શું સુખોની—પદોની પ્રાપ્તિ થાય છે તે કર્ત્તા બતાવે છે—

उत्तमगुणाणुराउ, निवसइ हिययंमि जस्स पुरिसस्स ।
आतीत्थयरपयाउ, न दुल्लहा तस्स रिद्धीउ ॥ ८ ॥

"જે પુરૂષના હૃદયમાં ઉત્તમ ગુણોનો અનુરાગ વર્તે છે તેમને તીર્થંકરપદ પર્યંત સર્વપદની ઋદ્ધિ–સમૃદ્ધિ દુર્લભ નથી, અર્થાત્ સુલભ્ય છે."

વિવેચન—માત્ર વચનમાર્ગમાં એટલે વાણીદ્વારા પ્રશંસા કરવામાં નહીં પણ જેના હૃદયમાં—અંતઃકરણમાં ઉત્તમ ગુણો સંબંધી અનુરાગ—પ્રીતિ વિશેષ વર્ત્તે છે તેને તીર્થંકરપદ સુધીની એટલે વાસુદેવ, બળદેવ, ચક્રવર્ત્યાદિકની અથવા દેવ દેવેંદ્ર અહમિંદ્રાદિકની અથવા વિદ્યાધરાદિકની—કોઇ પણ પ્રકારની ઋદ્ધિ પામવી દુર્લભ નથી. કારણકે જો ગુણાનુરાગથી ઉંચામાં ઉંચી–શ્રેષ્ઠમાં શ્રેષ્ઠ તીર્થંકરપણાની ઋદ્ધિ–પદવી પ્રાપ્ત થઈ શકે છે તો પછી તેનાથી નીચા દરજ્જાની બીજી ઋદ્ધિઓ પામી શકાય તેમાં કિંચિત્ પણ આશ્ચર્ય નથી. ગુણાનુરાગથી ગુણો પ્રાપ્ત થાય છે. ગુણો પ્રાપ્ત થવાથી શુભ પ્રકૃતિઓ બંધાય છે અને શુભ નામકર્માદિ પ્રકૃત્તિઓ ઉદયમાં આવે છે ત્યારે પ્રાણી અનેક પ્રકારની સુખસંપત્તિઓ પામે છે. ટુંકામાં સર્વ પ્રકારની ઋદ્ધિ પ્રાપ્ત કરવામાં બીજરૂપ ગુણાનુરાગ છે, તેથી તેની ઇચ્છાવાળાએ ગુણાનુરાગનું સેવન કરવું યોગ્ય છે.

ગુણાનુરાગીને ધન્યવાદ આપતા સતા કર્ત્તા કહેછે કે—

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

ते धन्ना ते पुन्ना, तेसु पणामो होइ मह निच्चं ।
जेसिं गुणाणुराओ, अकित्तिमो होइ अणवरयं ॥ ३ ॥

"જેમને અનવરત કે૦ નિરંતર અકૃત્રિમ એવો ગુણાનુરાગ છે તેઓ ધન્ય છે, કૃતપુણ્ય છે અને તેમને નિત્ય મારો પ્રણામ હો, અર્થાત્ હું તેમને પ્રણામ કરૂંછું."

વિવેચન—જેમના હૃદયમાં ગુણી ઉપર સ્વાભાવિક રાગ વર્તે છે—કોઇને બતાવવા અથવા ગુણીને માત્ર રાજી રાખવા ઉપર ઉપરનો રાગ વર્તતો નથી, એવા શુદ્ધ અંતઃકરણવાળાને ધન્ય છે. કર્ત્તા તેને ધન્યવાદ આપે છે. ખરૂં પુણ્ય તેમણેજ કરેલું હોવાથી તેઓજ કૃતપુણ્ય છે અને કર્ત્તા તેને નિત્ય પ્રણામ કરેછે. કારણ કે તેઓજ પ્રણામને યોગ્ય છે. પ્રણામ કરવાને યોગ્ય સર્વ મનુષ્યોનો એમાં સમાવેશ થઇ જાય છે.

ગુણાનુરાગનીજ અદ્વિતીય આવશ્યકતા સૂચવતા સતા કર્ત્તા કહે છે—

किं बहुणा भणिएणं, किंवा तविएण किंवा दाणेणं ।
इक्कं गुणाणुरायं, सिक्खह सुक्खाण कुलभवणं ॥ ४ ॥

"બહુ ભણવાથી શું ? તપસ્યા કરવાથી શું ? અથવા દાન દેવાથી પણ શું ? સુખમાત્રના કુળઘર જેવો ગુણાનુરાગ કરતાંજ શીખો."

વિવેચન—બહુ ભણવાથી, બહુ તપ કરવાથી કે બહુ દાન દેવાથી શું ? એટલે કાંઇ નહીં, અર્થાત્ જો ગુણાનુરાગ છે તો એની કાંઇ જરૂર નથી; અને જો ગુણાનુરાગ નથી તો એ હોવા પણ કામના નથી, પૂર્ણ ફળદાયી નથી, નિરર્થક જેવા છે. માટે ભણવું, તપ કરવો કે દાન દેવું એ સર્વની પહેલાં અથવા તેની સાથે ગુણાનુરાગની આવશ્યકતા છે. વિદ્યાભ્યાસ પણ વિદ્યાગુરૂ વિગેરેની ઉપરના રાગથીજ સફળ થાય છે, તપસ્યા પણ અન્ય તપસ્વી ઉપરના રાગથી—ઈર્ષારહિતપણાથી સફળ થાય છે અને દાન પણ જે મુનિ વિગેરે સુપાત્રને આપવામાં આવે તેની ઉપરના રાગથી સફળ થાય છે, અર્થાત્ તેમના ગુણો ઉપર રાગની આવશ્યકતા છે. માટે કર્ત્તા કહે છે કે સુખ માત્રના—તમામ પ્રકારનાં સુખોના કુળઘર જેવો જે ગુણાનુરાગ તે તમે શીખો—તે શીખવા પ્રયત્ન કરો.

આ ગાથામાં કહેલી હકીકતનેજ પુષ્ટ કરતા સતા કહે છે.

जइवि चरसि तव विउलं, पढसि सुयं करिसि विविह कट्ठाइं ।
न धरसि गुणाणुरायं, परेसु ता निष्फलं सयलं ॥ ५ ॥

"યદ્યપિ—જો વિપુળ વિસ્તીર્ણ તપ કરો, શ્રુત ભણો અને વિવિધ પ્રકારનાં

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

કષ્ટો કરો–સહો, પરંતુ જો પરને વિષે ગુણાનુરાગ ધારણ કરતા નથી તો તે સર્વ નિષ્ફળ છે.”

વિવેચન—જો કદી ઘણો તપ કરે, વિદ્યાભ્યાસ—જ્ઞાનાભ્યાસ કરે અને કેશલોચાદિ–વિહારાદિ–ભૂમિશયનાદિ અનેક પ્રકારનાં કષ્ટો સહે તોપણ જો પરના અથવા તપસ્વી, જ્ઞાની અને કાયકષ્ટ કરનારના ગુણો ઉપર પ્રીતિ વર્તતી નથી—ઇર્ષા વર્તે છે, તો તેવા મનુષ્યનું તપદાનાદિ સર્વ કૃત્ય નિષ્ફળ છે; અર્થાત્ સર્વ ક્રિયાના આરંભમાં ગુણાનુરાગની આવશ્યકતા છે. અપૂર્ણ.

શ્રીપાળ રાજાના રાસ ઉપરથી નીકળતો સાર.

(અનુસંધાન પૃષ્ઠ ૧૨૭ થી).

હવે સિદ્ધપદની સ્તુતિ કરે છે–જે સિદ્ધ પરમાત્મા ચૌદમા ગુણઠાણાને અંતે એક સમયમાં, પ્રદેશાંતરને ફરસ્યા વિના, મનુષ્યશરીરની ત્રિભાગ ન્યૂન અવગાહના વડે સિદ્ધિસ્થાનને પામ્યા છે તેમને હું નમસ્કાર કરૂં છું.

પૂર્વપ્રયોગ, ગતિપરિણામ, બંધનછેદ અને અસંગક્રિયાવડે જે એક સમયમાં સાત રાજ પર્યંત ગતિ કરી સમશ્રેણિએ ઉત્પન્ન થયા છે તે સિદ્ધ પરમાત્માને હું નમસ્કાર કરૂં છું.

કોઇ પ્રાણી શંકા કરે કે સર્વ કર્મરહિત થયા પછી જીવ શા નિમિત્તને પામીને અહીંથી સિદ્ધશિલા સુધી જાય? તે શંકાના નિવારણ માટે ચાર દૃષ્ટાંતો બતાવ્યા છે કે જેમ બાણને ધનુષ્યપર ચડાવી તેને છોડતાં પૂર્વ પ્રયોગ છે પરંતુ પછી તે સ્વયમેવ ચાલ્યું જાય છે, તેમ આ જીવ પણ સર્વ કર્મપ્રકૃતિના બંધ ઉદય ઉદિરણા ને સત્તા ક્ષય પામે છે ત્યારે ઉર્દ્ધગમન કરે છે તે **પૂર્વપ્રયોગ** જાણવો. વળી જેમ અગ્નિમાંથી નીકળેલો ધૂમાડો ઉંચોજ જાય છે તેમ આ જીવનો ગતિપરિણામજ ઉર્દ્ધ જવાનો છે તેથી તે શરીરમાંથી છુટતાં ઉંચો ચાલ્યો જાય છે. વળી જેમ એરંડાનાં ફળ પાકયાં પછી તાપને યોગે ફાટે છે ત્યારે તેમાંનાં બીજ ઉંચાં ઉછળે છે; કેમકે તે બંધાઇ રહ્યાં હતાં તે બંધનનો છેદ થયો એટલે છુટાં થવાથી ઉંચાં જાય છે તેમ આ જીવ પણ અનાદિ કાળથી કર્મબંધનવડે બંધાયેલો આ શરીરમાં રહ્યો છે તે જ્યારે સર્વ કર્મપ્રકૃતિથી છુટો પડયો–આત્મા ને પુદ્ગળનો અનાદિ સંબંધ છેદ પામ્યો ત્યારે તે પણ ઉંચે ચાલ્યો જાય છે તેનું નામ **બંધનછેદ** કહીએ. વળી જેમ કુંભાર પ્રથમ દંડવડે ચક્ર ફેરવે છે, પછી તે પોતાની મેળે ફર્યા કરે છે તેમ આ જીવ પણ અસંગ ક્રિયાના બળથી સર્વ કર્મમળ રહિત થઇ ઉપાધિના કારણ માત્ર નાશ પામી જવાથી ઉર્દ્ધ ગમન કરે છે.

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

નિર્મળ એવી ૪૫ લાખ યોજન પ્રમાણ સિદ્ધશિલાની ઉપર એક યોજન જઈએ ત્યારે લોકાંત આવે છે. તે યોજનમાં તેના ૨૪ મા ભાગે—એક ગાઉના છઠ્ઠા ભાગે ૩૩૩૧/૩ ધનુષ્ય પ્રમાણ સિદ્ધિસ્થાન છે. ઉત્કૃષ્ટિ સિદ્ધની અવગાહના એટલીજ હોયછે. કારણ કે ઉત્કૃષ્ટ ૫૦૦ ધનુષ્યની અવગાહનાવાળાજ મોક્ષને પામે છે, તેમાંનો ત્રીજો ભાગ ન્યૂન થતાં ૩૩૩૧/૩ ધનુષ્ય જેવડી અવગાહનાજ રહે છે. એ સિધ્ધિસ્થાનમાં એકેક સિધ્ધ આશ્રીને જેમની સાદિ અનંત સ્થિતિ છે અને સર્વ સિધ્ધ આશ્રી અનાદિ અનંત સ્થિતિ છે, અર્થાત્ જ્યાં ગયા પછી પાછું જેમને સંસારમાં આવવાપણું નથી એવા અવિનાશી સુખને પામેલા સિધ્ધ ભગવંતને હું નમસ્કાર કરૂં છું

જેમ કોઈ વગડામાંજ રહેનારો માણસ રાજાની મહેરબાનીથી શહેરમાં જાય અને ત્યાં ખાવાપીવા વિગેરેનાં અનેક પ્રકારનાં સુખનો અનુભવ કરે પછી તે પાછો વગડામાં આવે ત્યારે તેના સંબંધીઓ શહેરનાં સુખ કેવાં છે એમ પુછે, તે વખતે પોતે અનુભવેલાં છતાં તેની ઉપમાને યોગ્ય કોઈ પણ વસ્તુ વગડામાં ન હોવાથી શહેરનાં સુખની વાત કહી શકે નહિ તેમ કેવળી ભગવંત કેવળજ્ઞાનવડે સિદ્ધના સુખને જાણે છે; પરંતુ તે નિરૂપાધિક સુખની ઉપમા અપાય તેવું આ સંસારમાં કોઈપણ પ્રકારનું સુખ ન હોવાથી તેની ઉપમા આપી શકે નહીં. એવા નિરૂપાધિક સુખના ભોકતા સિદ્ધ પરમાત્માને હું ત્રિવિધે ત્રિવિધે નમસ્કાર કરૂં છું.

એક દીવાની જ્યોતમાં જેમ બીજા દીવાની જ્યોત સમાઇ જાય તેમ એક સિદ્ધની અવગાહનામાં તેટલી અવગાહનાવાળા તેમજ તેથી ઓછી વત્તી અવગાહનાવાળા અનંત સિધ્ધો રહેલા છે, છતાં જ્યાં સંકડામણ થતીજ નથી. એવી રીતે રહેનારા, આ સંસારની સર્વ પ્રકારની ઉપાધિથી વિરમેલા, સહજ સમાધિને પામેલા અને આ આત્માના જ્ઞાનાદિક જે મૂળગુણ તદ્રુપ તેની લક્ષ્મી તેને સંપૂર્ણપણે—નિરાવરણપણે, સંપૂર્ણ આવિર્ભાવપણે પામેલા એવા સિદ્ધપરમાત્માને હું નમું છું. સ્તવું છું, તેમનું શરણ અંગીકાર કરૂં છું અને તેમની જેવો થવા ઈચ્છું છું.

જે અનંત, અપુનર્ભવ, અશરીરી, અનાબાધ તથા સામાન્ય વિશેષ ઉપયોગ યુક્ત છે, જે અનંતગુણી, નિર્ગુણી અથવા ૩૧ ગુણવાળા કે આઠ કર્મના ક્ષયથી ઉત્પન્ન થયેલા ૮ ગુણવાળા છે અને જે અનંત, અનુત્તર, અનુપમ, શાશ્વત અને સદાનંદ એવા સિદ્ધિસુખને પામ્યા છે તે સિદ્ધ ભગવંત મુજને શિવસુખ આપો. આ પ્રમાણે શ્રીપાળ રાજાએ **સિદ્ધપરમાત્માની** સ્તુતિ કરી.

હવે **આચાર્ય** મહારાજની સ્તવના કરે છે—જે જ્ઞાનાચાર, દર્શનાચાર, ચારિત્રાચાર, તપાચાર ને વીર્યાચારરૂપ પાંચ આચારને નિરતિચારપણે શુદ્ધ રીતે

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

પાળે છે અને અન્ય મુનિઓ પાસે પળાવે છે તેમજ જે શુદ્ધ જિનોક્ત દયામયી સત્ય ધર્મને ઉપદેશદ્વારા પ્રકાશિત કરે છે તે આચાર્ય મહારાજને હું નમસ્કાર કરૂં છું, અને તેમની પાસે એવા શુદ્ધ ધર્મની પ્રેમપૂર્વક યાચના કરૂં છું.

જે ૩૬ છત્રીશી એટલે (૧૨૯૬) ગુણે કરીને શોભે છે, યુગપ્રધાન છે, જગત્‌ના જીવોને નિરંતર બોધ કરે છે, લોકોને મોહ–પ્રીતિ રાગના ઉપજાવનારા છે, ક્ષણ માત્ર પણ ક્રોધયુક્ત દશામાં વર્તતા નથી એવા આચાર્યને હું પરીક્ષા પૂર્વક પ્રણામ કરૂં છું.

નિરંતર જેઓ અપ્રમત્ત દશામાં વર્તે છે અને ધર્મોપદેશ આપવામાં સાવધાન છે, ચારે પ્રકારની વિકથાને કદાપિ પણ કરતા નથી, ચારે કષાયને અથવા કષાય નોકષાય મળી પચ્ચીશેને જેમણે સર્વથા તજી દીધા છે; વળી જે કલેશરહિત, મલીન પરિણામ રહિત તેમજ માયા કપટ રહિત છે એવા આચાર્ય મહારાજને હું નમસ્કાર કરૂં છું.

વળી જે ગચ્છની અંદર મુનિ વિગેરેને સારણા (ક્રિયા અનુષ્ઠાનાદિ કરતાં ભૂલ પડે તે સંભારી આપવું), વારણા (અશુદ્ધ ક્રિયા કે અયોગ્ય ભાષણ કરે તો તેને વારવું), ચોયણા (ક્રિયાદિકમાં તથા જ્ઞાનાભ્યાસમાં મુનિઓને પ્રેરવા), પડિચોયણા (કોઇ મુનિને જ્ઞાનક્રિયાદિકમાં પ્રમાદ કરતા જાણી વારંવાર પ્રેરવા) ઇત્યાદિ નિરંતર કરે છે–ધર્મમાં જોડે છે, પાટના ધરનારા છે અને ગચ્છના સ્થંભભૂત છે એવા આચાર્ય ભગવંત મારા હૃદયને અત્યંત પ્રિય છે.

શ્રી જિનેશ્વર રૂપી સૂર્ય અને સામાન્ય કેવળીરૂપ ચંદ્ર અસ્ત પામ્યે સતે અજ્ઞાન રૂપ અંધકારને ટાળવા માટે જે દીપક તુલ્ય છે અને ત્રણ ભુવનના પદાર્થોનું સ્વરૂપ પ્રગટ કરવામાં જે અત્યંત ચતુર છે–સામર્થ્યવાન છે એવા આચાર્ય ચિરંજીવી થાઓ અર્થાત્ લાંબા કાળ પર્યંત આયુષ્ય ભોગવી ભવ્ય જીવોને અપરિમિત ઉપકાર કરનારા થાઓ.

જે દેશ, કુળ, જાતિ અને રૂપાદિક ગુણસંપન્ન છે, જે સૂત્રાર્થના જાણ અને પરોપકારરસિક હોવાથી તત્ત્વોપદેશના આપનારા છે, પાપના ભારથી આક્રાંત થવાને લીધે સંસારરૂપી અતિ ઉંડા અંધકૂપમાં પડતા પ્રાણીઓનો જે ઉદ્ધાર કરે છે અને માતા પિતા તથા બાંધવાદિકથી પણ જે અધિક હિતના કરવાવાળા છે તેમજ જે બહુ લબ્ધિઓથી સમૃદ્ધ, અતિશયવંત, શાસનને દીપાવનાર અને રાજાની જેવા નિશ્ચિંત છે એવા આચાર્ય મહારાજને હું ત્રિવિધે ત્રિવિધે નમસ્કાર કરૂં છું અને નિરંતર તેમના દર્શનની, તેમના ઉપદેશની અને તેમના સહવાસની ચાહના કરૂં છું.

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

[illegible] શ્રીપાળ રાજાએ આચાર્ય મહારાજની સ્તુતિ કરી હવે ઉપા- [illegible] મહારાજની સ્તુતિ કરે છે.

[illegible] નિરંતર દ્વાદશાંગીનું સઝાય ધ્યાન કરે છે, તેના અર્થના પારગામી છે,તેના [illegible] ધારણ કરનારા છે અને સૂત્રાર્થનો વિસ્તાર કરવાના રસીઆ છે એવા ઉપાધ્યાયને હું ઉલ્લાસપૂર્વક નમસ્કાર કરૂં છું.

[illegible] દાતા આચાર્ય હોય છે અને સૂત્રદાતા ઉપાધ્યાય હોય છે એ પ્રમાણેના [illegible] જે નિરંતર શિષ્યવર્ગને સૂત્રાર્થનું દાન આપી રહ્યા છે અને જે ત્રીજે [illegible] પામનારા છે એવા ઉપાધ્યાયને હું નમસ્કાર કરૂં છું.

[illegible] મહારાજા કે આચાર્ય કોઈ મૂર્ખ મનુષ્યને દીક્ષા આપી [illegible] મોકલે છે તો પથ્થર પર અંકુર ઉગાડવાની જેમ તે- [illegible] જે જ્ઞાનાંકુરને ઉગાડે છે તેને વિચક્ષણ બનાવી દે છે— [illegible] રહિત અને સર્વ સૂત્રાર્થના જ્ઞાતા ઉપાધ્યાયને નમસ્કાર કરૂં છું.

રાજકુમાર (યુવરાજ) જેમ નિરંતર રાજકાર્યની ચિંતા કર્યા કરે છે, તેમ જે [illegible] ગચ્છમાં રહેલા મુનિ વિગેરેના હિતની ચિંતના કર્યા કરે છે, અને જે આ- [illegible]ની યોગ્યતા ધરાવનારા છે એવા ઉપાધ્યાયને હું સર્વદા નમસ્કાર કરૂં છું. [illegible] તેમને નમસ્કાર કરવાથી સર્વ પ્રકારના ભવભય ને શોક નાશ પામી જાય છે.

[illegible] ભાવના ચંદનના રસ સમાન વચનોવડે જે ભવ્ય જીવોના [illegible] તાપના સર્વથા નાશ કરનારા છે, અને જૈન શાસનને ઉજવાળ કરનારા [illegible] એવા ઉપાધ્યાયને હું ત્રિવિધે ત્રિવિધે નમસ્કાર કરૂં છું.

મોહરૂપ સર્પના ડસવાથી જેમના જ્ઞાનપ્રાણ નષ્ટ થયા છે એવા જીવોને જે [illegible]ગુલી મંત્રવાદીની જેમ અપૂર્વ જ્ઞાન સંભળાવી નવું ચૈતન્ય આપે છે, અજ્ઞાનરૂપ [illegible] પીડિત થયેલા પ્રાણીઓને જે ધન્વંતરી વૈદ્યની જેમ શ્રુતજ્ઞાનરૂપ શ્રેષ્ઠ ર- [illegible] વ્યાધિરહિત—સજ્જ કરે છે, અને ગુણરૂપ વનનો વિનાશ કરનાર [illegible] દમવા માટે જે અંકુશ સમાન જ્ઞાનદાન આપે છે એવા ઉપાધ્યાયનું [illegible] ધ્યાન કરૂં છું. વળી અજ્ઞાનવડે અંધ થયેલા જનોના લોચનોમાં રૂડા [illegible] શસ્ત્રપ્રયોગવડે ઓપરેશન કરીને જે તેને સારી રીતે ઉઘાડી નાખે [illegible] બાકીના દિવસ, માસ, વર્ષ કે જીવિત પર્યંતજ પહોંચનારા જાણી [illegible] શાશ્વત જ્ઞાનદાનજ જે આપે છે એવા ઉપાધ્યાયને હું [illegible] નમસ્કાર કરૂં છું.

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

આ પ્રમાણે ઉપાધ્યાયપદની સ્તવના કરીને હવે પાંચમા **મુનિ**પદની સ્તવના કરે છે.

જ્ઞાન, દર્શન અને ચારિત્રરૂપ અનુપમ રત્નત્રયીવડે જે મોક્ષનું સાધન કરે છે તેને સાધુ કહીએ. એવા સાધુ (મુનિ) જેમ વૃક્ષપર રહેલા પુષ્પની ઉપર ભમરો બેસે છે ને તેને કિલામણા ઉપજાવ્યા શિવાય તેમાંથી અલ્પ અલ્પ રસ ગ્રહણ કરી પોતાના આત્માને સંતુષ્ટ કરે છે તેમ અનેક ઘરોએ ગોચરી લેવા માટે ફરી કોઇને પણ પીડા ન ઉપજે–ખેદ ન થાય તેવી રીતે ૪૨ દોષરહિત શુદ્ધમાન આહારગ્રહણ કરે છે અને તેનાવડે પોતાનો નિર્વાહ ચલાવે છે તેવા મુનિને હું નમસ્કાર કરૂં છું.

પાંચ ઈંદ્રિયોને જે નિરંતર પોતાને કબજે રાખે છે, છકાય જીવોની પ્રતિપાલના કરે છે અને સત્તર પ્રકારે સંયમને આરાધે છે એવા દયાવંત મુનિ મહારાજને હું વંદન કરૂં છું.

અઢાર હજાર શીલાંગ રથના ધોરી (વૃષભ) સમાન અને અચળ આચારયુકત ચારિત્રવાળા મહંત મુનિને જયણા સહિત વાંદીને મનુષ્યજન્મ પવિત્ર કરવા યોગ્ય છે.

નવવિધ બ્રહ્મચર્ય ગુપ્તિના પાળનારા અને બાર પ્રકારનો તપ તપવામાં શૂરવીર એવા મુનિને નમવાની જોગવાઇ જો પૂર્વભવના પૂણ્યને અંકુરા આવ્યા હોય તોજ પ્રાપ્ત થાય છે; અર્થાત્ પુણ્યના પ્રાદુર્ભાવ શિવાય એવી જોગવાઇજ પ્રાપ્ત થતી નથી.

છેદન, ઘર્ષણ, તાડન અને તાપનાદિવડે પરીક્ષા કરતાં જેમ શુદ્ધ સુવર્ણ ચડતા ચડતા વાન (વર્ણ)વાળું દેખાય છે—તેનું તેજ વૃદ્ધિ પામતું જાય છે; તેમ જે મુનિરાજ દિનપરદિન ચડતા ચડતા ભાવમાં વર્તે છે અને નિરંતર ચારિત્રનો ખપ કરનારા છે તેમને ત્રિવિધે ત્રિવિધે નમસ્કાર કરવો યોગ્ય છે. તેમાં પણ દેશકાળનું અનુમાન જોવું,કેમકે જેવા મુનિ અત્યારે મહાવિદેહ ક્ષેત્રમાં વિચરતા હોય તેવા અહીં નજ હોય, તેમજ જેવા ત્રીજે ચોથે આરે હોય તેવા આજ પાંચમા આરામાં નજ હોય, માટે દેશકાળાનુસારે કંચન કામિનીથી ન્યારા અને નિરંતર સંયમના ખપી એવા જે મુનિ હોય તેને મુનિપણે માન્ય કરવા.

આર્ત્ત ને રૌદ્ર ધ્યાનને તજી ધર્મ ને શુકલ ધ્યાનને ધ્યાનારા,ગ્રહણા અને આસેવના રૂપ બે પ્રકારની શિક્ષાનો અભ્યાસ કરનારા, ત્રણ ગુપ્તિએ ગુપ્ત, ત્રણ શલ્યથી રહિત, જિનાજ્ઞાનું પાલન કરનારા, ચારે પ્રકારની વિકથા નહિ કરનારા, ચાર કષા-

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

[illegible] ત્યાગી અને દાનાદિ ચાર પ્રકારના ધર્મની દેશના આપનારા, પાંચ પ્રમાદના [illegible]હારી અને પાંચ સમિતિનું પાલન કરનારા, હાસ્યાદિ ષટ્કથી મુકત અને છ વ્ર- તોને ધારણ કરવાવાળા, સાત ભયને જીતનારા, આઠ મદને ટાળનારા, અપ્રમત્ત [illegible]વને સેવનારા, દશ પ્રકારના યતિધર્મના પાળનારા અને મુનિરાજની બાર પડિ- માનું વહન કરનારા એવા સર્વ કર્મભૂમિમાં વિચરતા મુનિરાજને હું ત્રિવિધે ત્રિ- વિધે નમસ્કાર કરૂં છું.

મુનિપદની સ્તવના કર્યા પછી શ્રીપાળ રાજા સર્વ ગુણના મૂળ આધારભૂત [illegible] પદની સ્તવના કરે છે—

શુદ્ધ **દેવ** તે અઢાર દોષ રહિત અરિહંત, શુદ્ધ **ગુરૂ** તે પાંચ મહાવ્રતના પાળનારા મુનિ અને શુદ્ધ **ધર્મ** તે દયામયી—એ રીતે ત્રણે તત્ત્વની પરીક્ષા કરીને [illegible] દૃઢ શ્રદ્ધા કરવી તેનું નામ **સમ્યક્દર્શન** કહીએ.

[illegible] સાત પ્રકૃતિના ઉપશમથી, ક્ષયોપશમથી, અથવા ક્ષય થવાથી [illegible] અને ક્ષાયિક નામના સમકિતની પ્રાપ્તિ થાય છે. તેની અંદર તે [illegible] જૈન ધર્મમાં દૃઢ [illegible] નમસ્કાર [illegible]

[illegible] સમકિત **ભવચક્રવાળમાં વધારેમાં વધારે** પાંચ વાર પ્રાપ્ત થાય છે [illegible] મિથ્યાત્વી [illegible] છે અને ચાર વાર ઉપશમ શ્રેણિ માંડતાં [illegible] સમકિત અસંખ્યાતી વખત પ્રાપ્ત થાય છે—અથાત્ અસંખ્યાતી [illegible] અને ક્ષાયિક [illegible] પ્રાપ્ત થાય છે, કારણ [illegible] નથી, [illegible] હું નમસ્કાર કરૂં છું.

[illegible]

[illegible]

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

પ્રવૃત્તિ, અપૂર્વ અને અનિવૃત્તિ એ ત્રણ કરણ કરવાવડે રાગદ્વેષની નિવડ ગ્રંથીનો ભેદ કરવાથી જીવ **સમકિત** પામી શકે છે. તે સમકિત ધર્મરૂપ વૃક્ષનું મૂળ, ધર્મપુરનું દ્વાર, ધર્મ મહેલનો પાયો, સમસ્ત ધર્મનો આધાર, ઉપશમ રસનું ભાજન અને ગુણરૂપ રત્નોનું નિધાન (ભંડાર) છે તેને હું ત્રિવિધે ત્રિવિધે નમસ્કાર કરૂં છું.

આ પ્રમાણે **દર્શન**પદની સ્તવના કરીને હવે **જ્ઞાન**પદની સ્તવના કરે છે—

સર્વજ્ઞપ્રણીત આગમમાં ભાખેલા યથાસ્થિત તત્ત્વોનો જે શુદ્ધ અવબોધ તે **સમ્યગ્જ્ઞાન** કહેવાય છે. તે જ્ઞાન શિવાય પ્રાણી ભક્ષાભક્ષનું સ્વરૂપ, પેયાપેયનો વિચાર અને કૃત્યાકૃત્યનો વિવેક જાણી શકતો નથી. નિરવદ્ય અને દૂષણરહિત આહાર ભક્ષ્ય છે; અભક્ષ, અનંતકાય તથા સાવદ્ય અને દૂષણવાળો આહાર અભક્ષ્ય છે. દુધ, પાણી, તક્રાદિક પીવા યોગ્ય છે; તાડી મદિરા તેમજ બીજા તેવા પ્રવાહી પદાર્થો ન પીવા યોગ્ય છે. [illegible] ગૃહસ્થાદિકનો ધર્મ કરવા—આશરવા યોગ્ય છે [illegible] ક, ધર્મવિરૂદ્ધ કાર્યો નહીં કરવા યોગ્ય છે. ઇત્યાદિ સર્વ [illegible] શકાય છે; તેથી જ્ઞાન સર્વના [illegible] છે.

'પ્રથમ જ્ઞાન અને પછી દયા' એવું સિદ્ધાંતમાં કહેલું છે. [illegible] વિના જીવાજીવાદિકનું યથાર્થ સ્વરૂપ જાણી શકાતું નથી તે [illegible] પાળે ? માટે એવું અપૂર્વ જે જ્ઞાન તેને વંદન કરો, [illegible] કારણકે [illegible]નું સુખ જ્ઞાનીઓએજ ભાખેલું છે; અજ્ઞાનીએ [illegible]

[illegible] ક્રિયાનું મૂળ **શ્રદ્ધા** છે અને તેનું મૂળ જ્ઞાન છે. [illegible] ન વિના ખરી શ્રદ્ધા થાય નહીં અને થઇ હોય તો તે ટકે નહિ, [illegible] [illegible]ભત જ્ઞાન વિના એક ક્ષણ પણ રહેવા યોગ્ય નથી. તે તો નિરંતર [illegible]— [illegible]

[illegible]

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

લોકના સ્વરૂપને તેમજ કેવળ આકાશમય અલોકના સ્વરૂપને જે જ્ઞાનવડે પ્રગટ જાણી શકાય છે એવા નિર્મળ શુદ્ધ અને વસ્તુ પ્રકાશક જ્ઞાનવડે મારા આત્માની શુદ્ધિ થાય તેમ છે; તેથી તે જ્ઞાનને હું ત્રિવિધે ત્રિવિધે નમસ્કાર કરૂં છું.

આવા સર્વોત્તમ જ્ઞાનની પ્રાપ્તિ માટે ભવ્ય જનોએ તે જ્ઞાન ભણવું, ભણાવવું, સાંભળવું, તેની પૂજા કરવી અને લખાવવું, જેથી જ્ઞાનાવરણી કર્મ નાશ પામે અને હાથમાં રહેલા આંબળાના ફળની જેમ ત્રણે લોકના ભાવ જાણી શકાય. વળી જે સમ્યગ્જ્ઞાનના પ્રભાવથી ભવ્ય જનો લોકોમાં પણ માનવા યોગ્ય, પુછવા યોગ્ય અને વખાણવા યોગ્ય થાય છે તે જ્ઞાનની સેવા ભકિત બહુમાનાદિક અહર્નિશ કરવું.

આ પ્રમાણે **સમ્યગ્જ્ઞાનની** સ્તુતિ કરીને હવે શ્રીપાળરાજા **ચારિત્રપદની** સ્તુતિ કરે છે—

અપૂર્ણ.

પુષ્પ પૂજા વિવેક.

ભગવંતને પુષ્પો ને પુષ્પની માળાઓ કેવી રીતે ચડાવવી ? એ સંબંધમાં એકથી વધારે વખત આ માસિકમાં લખવામાં આવ્યું છે છતાં કેટલાક જૈનબંધુઓ હજુ ભકિતભાવની વૃદ્ધિ થવાનું કારણ માની સોયવડે સીવેલા પુષ્પના હારો ચડાવવાનું છોડતા નથી, પરંતુ તેમાં ભકિતને બદલે અભકિત થાય છે અને જેમની ભકિત કરે છે તેમનીજ આજ્ઞાનું ઉલ્લંઘન થાય છે, આ વાત ધ્યાનમાં આવતી નથી. એ સંબંધમાં આ અંકના પ્રથમ લેખમાં શ્રી સીમંધર પ્રભુની વિનતિ કરતાં ઉપાધ્યાયજી શ્રીમદ્યશોવિજયજી મહારાજ દ્રવ્યપૂજા સંબંધે શું કહે છે તે લક્ષપૂર્વક વાંચવા વિનંતિ કરીએ છીએ અને તેમાંની ૯૨ મી ગાથાના અર્થ સંબંધે ખાસ ધ્યાન ખેંચીએ છીએ. તે ગાથામાં ઉપાધ્યાયજી કહે છે કે—

" જેમ નદી પ્રમુખ ઉતરતાં મુનિજનોને જળજંતુઓ ઉપર દયાભાવ હોય છે તેમ પુષ્પાદિકવડે પ્રભુપૂજા કરતાં ભાવિક શ્રાવકના હૃદયમાં જરૂર દયાભાવ બન્યોજ રહે છે. તેથી જયણા સહિત દ્રવ્યપૂજા કરનાર શ્રાવકજનોને જિનપૂજામાં હિંસાનું નહીં પણ દયાનુંજ ફળ મળે છે. "

અને હવે વિચાર કરો કે પુષ્પોને લઈને સોય પોંચતાં દયાભાવ બન્યો રહેશે ? અને તે ક્રિયા જયણા સહિત કહેવાશે? આ બે બાબતનો વિચાર કરતાં સહજ સમજી શકાશે કે એવા હારો બનાવેલા લઈને અથવા બનાવરાવીને પ્રભુને ચડાવતાં દયાભાવ ચાલ્યો જશે અને જયણા દૂરજ રહેશે. માટે ખોટો દુરાગ્રહ ત્યજી દઈ એવા હાર ન ચડાવતાં શુદ્ધ પુષ્પો છુટાં ચડાવવા અથવા સૂત્રવડે ગુંથેલા હાર ચડાવવા એજ ઘટિત છે.

સુજ્ઞેષુ કિં બહુના !

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

श्रीमत् चिदानंदजीकृत

प्रश्नोत्तर रत्नमाळा.

વિવેચન સમેત.

(લેખક સન્મિત્ર કર્પૂરવિજયજી)

(અનુસંધાન પૃષ્ઠ ૧૧૮ થી.)

આ અંકમાં આપેલા ૫૮થી ૭૮ સુધીના ૨૧ પ્રશ્નોના ઉત્તર નીચે પ્રમાણે છે—

નીચ સોઇ પરદ્રોહ વિચારે, ઉંચ પુરૂષ પરવિકથા નિવારે;
ઉત્તમ કનક કીચ સમ જાણે, હરખ શોક હૃદયે નવિ આણે. ૧૭
અતિ પ્રચંડ અગ્નિ હે ક્રોધ, દુર્દમ માન મતંગજ જોધ;
વિષવલ્લી માયા જગમાંહી, લોભ સમો સાયર કોઇ નાંહિ. ૧૮
નીચ સંગથી ડરીએ ભાઇ, મળિએ સદા સંતકું જાઈ;
સાધુ સંગ ગુણ વૃદ્ધિ થાય, નારીકી સંગતે પત જાય. ૧૯
ચપળા જેમ ચંચળ નર આય, ખિરત પાન જબ લાગે વાય;
છિલ્લર અંજળિ જળ જેમ છીજે, ઇણ વિધ જાણી મમત કહા કીજે. ૨૦
ચપળા તિમ ચંચળ ધનધામ, અચળ એક જગમેં પ્રભુનામ;
ધર્મ એક ત્રિભુવનમેં સાર, તન ધન યોવન સકળ અસાર. ૨૧
નરકદ્વાર નારી નિત જાણો, તેથી રાગ હિયે નવિ આણો;
અંતર લક્ષ રહિત તે અંધ, જાનત નહિ મોક્ષ અરૂ બંધ. ૨૨
જે નવિ સુણત સિદ્ધાંત વખાણ, બધિર પુરૂષ જગમેં તે જાણ;
અવસર ઉચિત બોલી નવિ જાણે, તાકું જ્ઞાની મૂક વખાણે. ૨૩
સકળ જગત જનની હે દયા, કરત સહુ પ્રાણીકી મયા;
પાલન કરત પિતા તે કહીએ, તે તો ધર્મ ચિત્ત સદ્દહિયે. ૨૪

૫૮ **નીચ સોઇ પરદ્રોહ વિચારે**—પરજીવનું અનિષ્ટ કેમ થાય, સામો કેમ બેહાલ થાય, સામો કેમ સુખથી ભ્રષ્ટ થાય, સામાની ઉપર કેમ આપદા આવી પડે એવા પ્રકારની વિચારજાળ ગુંથી કેવળ દુર્ધ્યાનમાંજ પોતાનો કાળ નિર્ગમન કરે, સુતાં ઉઠતાં જતાં આવતાં કેવળ એવુંજ ખોટું ચિંતવન કર્યા કરે અને સામાનું સાક્ષાત્ અનિષ્ટ કરવાની તક શોધ્યા કરે, તક મળે તો ચૂકે નહિ, બીજાને પણ એવી-જ ખોટી સલાહ આપી પોતાનો કલ્પિત સ્વાર્થ સાધવા બનતું કરે, એક ક્ષણ પણ શુભ વિચારને અવકાશ ન આપે તે પરદ્રોહકારીજ ખરેખર નીચ પાપી સમજવો.

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

કેટે સામાના પ્રબળ પુણ્યયોગે કોઇ દુષ્ટ ફાવી શકે નહિ, યાવત્ તેનો વાળ પણ વાંકો કરી શકે નહિ તોપણ દુષ્ટ જન તો પોતાની દુષ્ટ વૃત્તિથી અવશ્ય નીચગતિગામી થાય છે જ. પરદ્રોહકારી દિનરાત દુષ્ટવૃત્તિથી દુઃખીજ રહે છે; ત્યારે સહુનું ભલું ઇચ્છનારા સજ્જનો સદા સુખમાંજ મગ્ન રહે છે. શાશ્વત સુખના અર્થી જનોએ સ્વપ્નામાં પણ પરદ્રોહ ચિંતવવો નહિ.

૫૯ ઉંચ પુરૂષ પરવિકથા નિવારે—જે વાત કરવામાં નથી પોતાનું હિત કે નથી પરનું હિત એવી નકામી વિકથા ઉત્તમ પુરૂષો કરતા નથી. કુથલી કરનાર પોતાનું અને પરનું બગાડે છે. પ્રાપ્ત થયેલી સામગ્રીનો કંઇ પણ લાભ તે પોતે લઇ શકતો નથી તેમ બીજાને પણ લેવા દેતો નથી. વિકથા સેવનાર કોઇ વખત નિંદાદિકમાં ઉતરીને સ્વપરની પાયમાલી કરે છે. તેથી જે વાતમાં કંઇ માલ જેવું જ નથી, તેમજ કંઇ લાભ પણ નથી તેવી વાત કરવા કરતાં પોતાથી બની શકે તેવો કોઇ સદુદ્યમ સેવીને સ્વપરનું હિત સાધવું એજ શ્રેય છે.

૬૦ ઉત્તમ કનક કીચ સમ જાણે, હરખ શોક હૃદયે નવિ આણે—ઉદાર દિલના નિસ્પૃહી પુરૂષો આ દુનિયાના દૃશ્ય પદાર્થોમાં મોહાઇ જતા નથી. સમ્યગ્ જ્ઞાનદૃષ્ટિથી જડ ચૈતન્યનું સ્વરૂપ ઓળખી જેમ બને તેમ જડ વસ્તુથી ન્યારા રહે છે, તેમને સોનાના ઢગ લોભાવી શકતા નથી. કેમકે નિસ્પૃહતાથી તે સુવર્ણને કીચ સમાન લેખે છે, તેથીજ સુવર્ણ સદૃશ પરવસ્તુઓના સંયોગથી તેમને હર્ષોન્માદ થતો નથી, તેમજ તેના વિયોગે દુઃખ દીનતા પણ થતી નથી. ઇષ્ટાનિષ્ટ સંયોગવિયોગમાં તે તત્ત્વદૃષ્ટિ સમાનભાવ રાખી શકે છે અને તેથીજ તે સદા પ્રસન્ન ચિત્તથી સંતોષ સુખમાં નિમગ્ન રહે છે. આવા તત્ત્વજ્ઞાની પુરૂષોને સ્વપ્નમાં પણ દુઃખનો સ્પર્શ સંભવતો નથી. તેમને પોતાના આત્મામાં અકૃત્રિમ અનહદ સુખનો અનુભવ હોઇ શકે છે. આવી ઉત્તમ વૃત્તિ જેના ઘટમાં દિનરાત જાગી છે તેનું અહોભાગ્ય છે, અને તેવી ઉત્તમ વૃત્તિથી શીઘ્ર ભવનો પાર પામી શકાય છે.

૬૧ અતિ પ્રચંડ અગ્નિ હૈ ક્રોધ—દ્વેષ, ઇર્ષા, અસૂયા, મત્સર, પરદ્રોહ, વૈર, શ્રાપ અને હિંસાદિક સર્વે ક્રોધનાં રૂપ છે. તે મહાભયંકર અગ્નિ સમાન છે. તે અગ્નિની પેરે પ્રથમ તો જેના મનમાં પ્રગટ થયો હોય તેનેજ સંતાપે છે—બાળે છે અને પછી જેના તરફ વરાળ કાઢવામાં આવે છે તેનામાં ઉપશમ રસનું બળ ન હોય તો તેને પણ પ્રજાળે છે, અને એમ અનુક્રમે અનેક જનોને ઉપતાપ કરે છે. બીજો અગ્નિ જળના યોગે શમી જાય છે ત્યારે ક્રોધાગ્નિને શમાવવાને પરતા શમ, પ્રશમ, ઉપશમ, ક્ષમા, શાંતિ, પ્રશાંતિ, ઉપશાંતિ જેવા ઉપચારનીજ જરૂર રહે છે. અગ્નિથી દગ્ધ થયેલી ભૂમિમાં વાવેલાં બીજનાં અંકૂરો તો ઉગી નીકળે છે ત્યારે ક્રોધા-

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

ગ્નિથી દગ્ધ થયેલી હૃદયભૂમિમાં પ્રેમાંકૂર પ્રગટતોજ નથી. આમ અનેક રીતે વિચારતાં ક્રોધ અત્યંત અહિતકર છે, તેથી તે સર્વથા વર્જ્ય છે.

૬૨ **દુર્દમ માન મત્તંગજ જોધ**—અત્ર માનને મદોન્મત્ત હાથીની ઉપમા આપવામાં આવી છે. તેવા હાથીને મહા કષ્ટે દમી શકાય છે. આવા મદોન્મત્ત હાથીને રણસંગ્રામમાં આગળ કરી રાખવાનો રીવાજ સાંભળવામાં આવે છે. તે પોતાના મદમાં ઉન્મત્ત થયો સતો નગરના દઢ દ્વારને પણ ભાંગી નાંખે છે.'અહંતા અને મમતા' રૂપી મોહમદિરાથી મત્ત થયેલ અહંકાર પણ તેવોંજ છે. તેના પણ ક્રોધની પેરે જડતા, મદ, અભિમાન વિગેરે અનેક અનિષ્ટ પર્યાયો છે. મદોન્મત્ત હાથીની પેરે તે પણ દુઃખે દમી શકાય છે, એટલે મિથ્યા અભિમાનીને વશ કરવો મુશ્કેલ છે.મિથ્યાભિમાનવડે જીવો નહિ કરવા યોગ્ય કઇક અગમ્ય કાર્ય કરવાને સહસા મેદાન પડે છે. તેમાં તે કવચિતજ ફાવેછે. બાકી તો અતિ ઉન્મત્તપણે આદરેલાં સાહસવાળાં કાર્યના કડવાં ફળ તેમને જીવિતપર્યંત ભોગવવાં પડે છે. રાવણ અને દુર્યોધન જેવાનાં દષ્ટાંત આ બાબતમાં પ્રસિદ્ધ છે. તેવા દુષ્ટ અભિમાનથી જે વેગળા રહે તેમને ધન્યવાદ ઘટે છે. અભિમાનથી વિનય ગુણનો લોપ થાય છે માટે અભિમાન ત્યાજ્ય છે, અને વિનયગુણ આદેય છે. વિનયથી વૈરી પણ વશ થઈ જાય છે.

૬૩ **વિષ વેલી માયા જગમાંહી**—આખા જગતમાં ફેલાયેલી કોઇ પણ વિષવેલી હોય તો તે માયા-છળવૃત્તિ રૂપ છે. જેમ વિષવેલીનાં મૂળ, પત્ર, ફૂલ, ફળ અને છાયા સર્વે વિષ રૂપજ છે અને તેનું સેવન કે આશ્રય કરનારને વિષ વ્યાપે છે, તેમજ માયાઆશ્રી પણ સમજવું. તફાવત એટલોજ છે કે વિષવેલીથી દ્રવ્યપ્રાણનો વિનાશ થાય છે, ત્યારે માયાથી ભાવપ્રાણનો લોપ થાય છે. માયાવી જનોની હરેક ક્રિયા વિષમય હોય છે, અને તે પ્રત્યેક ક્રિયાથી સ્વપરના જ્ઞાન દર્શન ચારિત્રાદિક અમૂલ્ય ભાવપ્રાણનો નાશ થાય છે. મતલબ કે માયાવીની ધર્મક્રિયા પણ નથી તેને સુખદાયી તેમ નથી અન્યને સુખદાયી, પણ તે સ્વપરને એકાંત દુઃખદાયીજ નિવડે છે. એથીજ એ હેય છે અને નિષ્કપટવૃત્તિ ઉપાદેય છે. કપટરહિત મન, વચન અને કાયાથી કરાતી વ્યવહારકરણી કે ધર્મકરણી જીવને દુર્ગતિથી બચાવી સદ્ગતિગામી બનાવે છે.

૬૪ **લોભ સમો સાયર કોઇ નાંહિ**—લોભને અત્ર સાગરની ઉપમા આપવામાં આવી છે તે એવી રીતે કે જીવને જેમ લાભ મળતો જાય છે તેમ લોભ વધતો જાય છે, અને તે અનુક્રમે વધીને સાગર જેવો વિશાળ થાય છે; પરંતુ **लोभमूलानि दुःखानि** એ ન્યાયે લોભમાં દુઃખની પરંપરા રહેલીછે, તેને લોભાંધ જોઇ શકતો નથી, તેથીજ તેમાં ખેંચાયો જાય છે. કહ્યું છે કે '**કોઉ સયંભૂરમણકો, જે નર પાવે**

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

પાર; તે બાણુ લોભ સમુદ્રકો, લહે ન મધ્ય પ્રચાર.' 'આગર સબહી દોષકો, ગુણ ધનકો બડ ચોર; વ્યસનવેલી કો કંદ હે, લોભ પાસ ચિહું ઓર.' એમ સમજી સુખના અર્થી જનોએ સંતોષવૃત્તિને આદરી લોભવૃત્તિનો ત્યાગ કરવો ઘટે છે.

૬૫ **નીચ સંગથી ડરીએ ભાઇ**—જ્ઞાની પુરૂષોએ મ્હોટામાં મ્હોટું દુઃખ નીચ સંગતિનું કહ્યું છે. નીચ સંગતિથી પ્રાણી નીચ વૃત્તિ શિખે છે, અને નીચ વૃત્તિથી નરકાદિક નીચ ગતિને પામે છે. એવી રીતે નીચ સંગતિથી ઘણું માઠું પરિણામ આવે છે માટેજ શાસ્ત્રકાર નીચ સંગતિનો ત્યાગ કરવા કહે છે અને ઉત્તમ સંગતિ આદરવા ઉપદિશે છે; ઉત્તમ સંગતિથી આપણામાં ઉત્તમતા આવે છે. જેમ સુગંધી ફૂલના સંગથી તેલ પુલેલ સુગંધી બને છે, મલયાચળના સુગંધી પવનના સંગથી રૂંખડા પણ ચંદનના ભાવને ધારે છે, અને મેરૂ પર્વતના શિખર ઉપર વળગેલું તૃણ પણ સુવર્ણપણાને પામે છે, તેમ ઉંચ સંગતિથી આત્મા ઉચ્ચ સ્થિતિને પામે છે–ઉત્તમ ગુણોને મેળવે છે, ત્યારે નીચ સંગતિથી પ્રાણી નીચ સ્થિતિને પામે છે. જેમ સ્વાતિ–જળ સર્પના મુખમાં પડીને વિષરૂપ થાય છે, તસ લોહ ઉપર પડવાથી વિનાશ પામે છે, તેમ ઉત્તમ આત્મા પણ નીચની સંગતિથી હીનતાને પામે છે. એટલા માટે નીચની સંગતિ તજી ઉચ્ચ સંગતિ આદરવાનું કહેવામાં આવે છે.

૬૬ **મળિયે સદા સંતકું જાઇ**—દુનિયાની ખટપટ મૂકીને વૈરાગ્ય રસમાં ઝીલી રહેલા સંત—સુસાધુ જનોનીજ સોબતથી આત્માને પારમાર્થિક લાભ સંપજે છે. તેમની આંતરવૃત્તિ અત્યંત નિર્મળ–નિષ્પાપ થાય છે, તેઓ અત્યંત ગુણાનુરાગી થાય છે, તેથી તેમનું દર્શન પણ પાપહર થાય છે, તો પછી તેમની સેવાભક્તિ અને બહુમાનાદિકનું તો કહેવુંજ શું! સંતસેવાદિકથી તો કોટિ ભવનાં પાપ ટળે છે અને અપૂર્વ આત્મલાભ મળે છે. દુનિયામાં એવી કોઇ ઉત્તમ વસ્તુ નથી કે જે સંતસેવાથી લભ્ય ન થાય. અરે ઐહિક સુખ તો શું પણ મોક્ષસુખ પણ સંતજનોની સેવાદિકથી સુલભ થાય છે. માટે સંપૂર્ણ સુખના ઇચ્છક જનોએ અવશ્ય સંતસેવા આદરવી ઉચિત છે.

૬૭ **સાધુ સંગ ગુણવૃદ્ધિ થાય**—હિંસા, અસત્ય, અદત્ત, અબ્રહ્મ અને પરિગ્રહને તજી આપ્ત વચનાનુસાર અહિંસાદિક ઉત્તમ મહાવ્રતોને આદરી તેનો યથાવિધ નિર્વાહ કરી આત્મહિત સાધે તે સર્વે સાધુની પંક્તિમાં લેખાય છે. તેવા સાધુજનોનો પરિચય કરવાથી ગુણમાં વધારો થાય છે અને અવગુણમાં ઘટાડો થાય છે. વિનય [મૃદુતા–નમ્રતા] જે સકળ ગુણનું વશીકરણ છે. તેનો ઉ-

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

પયોગ સાધુપરિચયમાં અવશ્ય કરવો જરૂરનો છે. જેમ જેમ ઘઉંના લોટને વધારે કુણવવામાં આવે છે તેમ તેમ તેમાં મીઠાશ વધતી જાય છે. તેમ સદ્‌ગુણનિધિ સંત–સુસાધુનો જેમ જેમ અધિક વિનય સેવવામાં આવે છે તેમ તેમ આત્માને અધિક લાભ થતો જાય છે. વિનયથી વિદ્યા--વિજ્ઞાન પ્રાપ્ત થાય છે, અને ઘટમાં વિવેક દીપક પ્રગટે છે. તેથી આત્માને વસ્તુ સ્વરૂપનું, જડ ચૈતન્યનું, હિતાહિતનું તેમજ ગુણદોષનું યથાર્થ ભાન તથા શ્રદ્ધા જાગે છે; અને નિર્મળ જ્ઞાન તથા શ્રદ્ધાના યોગે સ્વચારિત્રની શુદ્ધિ કરી શકાય છે. એવી રીતે રત્નત્રયીની સહાયથી આત્મા અક્ષય સુખને સાધી શકે છે. આમાં સાધુસંગતિ પુષ્ટ આલંબન રૂપ છે, માટેજ તે ઉપાદેય છે.

૬૮ **નારીકી સંગતે પત જાય**—પરનારીનો પરિચય કરવાથી પોતાની પ્રતિષ્ઠાનો લોપ થાય છે. જેને સ્વસ્ત્રીથી કે સ્વપતિથી સંતોષ વળતો નથી તેનેજ પરસ્ત્રી કે પરપુરૂષ સાથે પરિચય કરવા ઇચ્છા થાય છે. વળી તેનાથી સંતોષ ન થાય તો બીજો પરિચય કરવા મન દોડે છે, એમ હરાયા ઢોરની જેમ જયાં ત્યાં લજ્જા વિવેક રહિત રખડતાં દેખી તેમની પાપી વૃત્તિ લોકના કળવામાં આવી જાય છે, અને તેથી કામાંધ બનેલ સ્ત્રીપુરૂષ પોતાની આબરૂ ગુમાવે છે. વળી કુળખાંપણ કુળઅંગારક વિગેરે ઉપનામ પણ પામે છે. વિવિધ પ્રકારના ચાંદી, પ્રમેહ પ્રમુખ ભયંકર વ્યાધિઓમાં સપડાઇ જાય છે, અને પ્રાંતે નરકાદિક દુર્ગતિ પામે છે; તેથી સકળ સ્ત્રી પુરૂષોને ઉચિત છે કે અધિક વિષય લાલસા તજી સ્વપતિ કે સ્વદારા સંતોષીજ થવું. એ વાત ગૃહસ્થઆશ્રી કહી. સાધુઆશ્રી તો તેમને સ્ત્રીસંગતિ સર્વથા હેય છે. કેમકે સ્ત્રીપરિચયથી વિષયવાસના જાગૃત થાય છે, અને પરિણામે વ્રતભંગ, લોકાપવાદ અને નીચ ગતિ રૂપ વિપાક ભોગવવા પડે છે.

૬૯ **ચપળા જેમ ચંચળ નર આય, ખિરત પાન જબ લાગે બાય; છિલ્લર અંજલિ જળ જેમ છીજે, ઇણ વિધ જાણી મમત કહા કીજે. ચપળા તિમ ચંચળ ધન ધામ**—ચપલા એટલે વિજળી તે ક્ષણવારમાં અદૃશ્ય થઇ જાય છે, કેમકે તેનો સ્વભાવજ ચપળ છે; તેમ મનુષ્યનું આયુષ્ય અને લક્ષ્મી પણ ચપળ છે, એટલે આયુષ્ય કે લક્ષ્મી નષ્ટ થતાં વાર લાગતી નથી. જેમ વાયરો લાગવાથી ઝાડનાં પાન ખરી પડે છે અને અંજલિમાં રહેલું અલ્પજળ જેમ તરત ટપકી જાય છે, તેમ આયુષ્ય અને લક્ષ્મી પણ કારમા છે, તેમનો અંત આવતાં વાર લાગતી નથી. એમ સ્વબુદ્ધિથી સમજ્યા છતાં સંસારનં ખોટી માયામાં કેમ મુંઝાય છે? પરવસ્તુમાં ખોટી મમતા કરવાથીજ જીવ દુઃખી થાય છે, અને પોતાનું ખરૂં સ્વરૂપ તથા ખરૂં કર્તવ્ય ભૂલી જઇ ખરા સુખથી વંચિત

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

રહે છે. એટલીજ મમતા જો પોતાના જ્ઞાન દર્શન ચારિત્રાદિક આત્મગુણમાંજ રાખવામાં આવે અને નિર્મળ સ્ફટિક રત્ન જેવા ઉજ્વળ આત્મસ્વરૂપમાંજ અહંતા ધારવામાં આવે તો અલ્પ સમયમાં સમસ્ત દુઃખનો અંત આવી જાય. અજ્ઞાની જીવો પરવસ્તુમાં દેહ, સ્ત્રી, લક્ષ્મી પ્રમુખમાંજ અહંતા અને મમતા કરે છે, ત્યારે જ્ઞાની વિવેકીજનો 'શુદ્ધ આત્મદ્રવ્ય એજ હું' 'શુદ્ધ જ્ઞાનગુણ એજ મારૂં' એવીજ સાચી અહંતા અને મમતા ધારે છે; તેથી હંસની માફક દુઃખ માત્રને તજી સુખ માત્રનો આસ્વાદ લઈ શકે છે, અને એજ પરમ કર્તવ્ય છે.

૭૦ **અચળ એક જગમેં પ્રભુ નામ**—આ ફાની દુનિયામાં શ્રીઋષભાદિક પ્રભુનુંજ નામ અચળ છે, કેમકે તે પૂર્ણ પદવી પામેલા પરમાત્મા છે. પૂર્ણતાને નહીં પામેલા બીજા દેવ, દાનવ અને માનવાદિકનાં નામ અચળ નથી. કેમકે તેઓ જે જે સ્થળે ઉપજે છે ત્યાં ત્યાં તેમનાં જુદાં જુદાં નામ હોવા ઘટે છે. તે પણ એક વખત સારૂં તો બીજી વખત માઠું, સ્વસ્વ શુભાશુભ કર્માનુસારે હોય છે અને તેથીજ તેમનાં નામ અચળ કહી શકાતા નથી. ત્યારે જેમણે પૂર્વલા ત્રીજા ભવમાં અતિ નિર્મળ અધ્યવસાય યોગે તીર્થંકરનામ કર્મ બાંધ્યું છે, તેથી જેમનો અનુક્રમે આ મનુષ્યલોકમાં, આર્ય દેશમાં, ઉત્તમ કુળમાં અવતાર થાય છે, ત્યાં તેમનું ઉત્તમ ગુણ નિષ્પન્ન સાર્થક નામ રાખવામાં આવે છે અને તેમને નિશ્ચે તેજ ભવમાં મોક્ષ જવાનું નિર્મિત છે, તેથી પુનર્ભવ થવાનો નથીજ. એવાં એવાં કારણોથી પ્રભુનુંજ નામ અચળ કહી શકાય છે. એટલુંજ નહીં પણ પ્રભુનું ગુણ નિષ્પન્ન મંત્રરૂપ નામ નિર્મળ શ્રદ્ધાથી સ્મરણ કરનાર પણ અનુક્રમે કર્મકલંકને દૂર કરી અપુનર્ભવી થઇ સિદ્ધ બુદ્ધ અને મુક્ત થાય છે. તેથી પ્રભુના પવિત્ર નામને એકનિષ્ઠાથી સ્મરણ કરનારનાં નામ પણ એવીજ રીતે અચળ થઇ શકે છે. કેમકે ફરી તેમને જન્મ લેવાની જરૂર રહેતી નથી.

૭૧ **ધર્મ એક ત્રિભુવનમેં સાર**—જે સત્ સાધનવડે આત્મા અવિચળ સુખ પામે એટલે જન્મ જરા મરણ, આધિ વ્યાધિ ઉપાધિ તેમજ સંયોગ વિયોગજન્ય અનંત દુઃખોદધિ તરી અનંત અક્ષય અવ્યાબાધ અપુનર્ભવ એવું અચળ મોક્ષસુખ પામે તે સાધન દાન શીલ તપ ભાવના, દેશવિરતિ યા સર્વ વિરતિ રૂપ ધર્મજ જગત્રયમાં સારભૂત છે. જો જીવને જન્મમરણના દુઃખથી ત્રાસ છુટતો હોય અને નિરૂપાધિક સુખનીજ ચાહના હોય તો જગત્વત્સલ શ્રીજિનરાજ ભગવાને ભવ્યજનોના એકાંત હિતને અર્થે ભાખેલો પૂર્વોક્ત સાધન ધર્મનું સ્વરૂપ યથાર્થ સદ્ગુરૂગમ્ય જાણી નિર્ધારી તેનો યથાશક્તિ આદર કરવા પ્રમાદરહિત પ્રવૃત્તિ કરવીજ જોઇએ.

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

૭૨ **તન ધન યોવન સકળ અસાર**–શરીર, લક્ષ્મી અને યોવન એ બધાં અસાર એટલે ક્ષણિક અને ભયયુકત છે. શરીર અશુચિથી ભરેલું, ક્ષણમાં વિણસી જાય એવું અને રોગાકુળ એટલે રોગથી ભરેલું છે. લક્ષ્મીનું બીજું નામ ચપલા છે. તે જાતેજ ચપલસ્વભાવી છે. તે સ્થિર રહેશેજ એવો ભરૂસો રાખવા જેવી નથી. તેમજ તેના સંયોગે મોહાદિક કંઈક ઉન્માદ ઉપજવા સંભવ રહે છે. વળી ચોર પ્રમુખનો પણ ભય કાયમ રહે છે. યૌવનની પાછળ જરા અવસ્થા જોર કરતી ચાલી આવે છે, તેમજ યૌવનવયમાં વિષયલાલસાદિક કઇક વિકારો ઉપજે છે, તેથીજ તેમાં વિશેષે કાળજી રાખી રહેવા જ્ઞાની ફરમાવે છે. યોવનવય જે નિષ્કલંક રીતે પસાર કરે છે અને તેનો સ્વપર હિત અર્થેજ ઉપયોગ કરેછે તે મહા ભાગ્યવાન ગણાય છે. તેવીજ રીતે લક્ષ્મી અને શરીરઆશ્રી પણ સમજવાનું છે. જ્યાંસુધી પૂર્વકૃત પુણ્યનો પ્રબળ ઉદય હોય છે ત્યાં સુધીજ લક્ષ્મી સ્થિર રહે છે. તેટલા અરસામાં જો તેનો સદુપયોગ થઈ શકે તોજ સ્વપરહિત રૂપ થાય છે, નહિંતો તેની કેવી ગતિ થશે તે કંઇ કળી શકાતું નથી; પરંતુ એટલું તો ચોક્કસ છે કે કૃપણતા દોષવાળાને તો તે કંઈ પણ હિતકર નથી, પણ કેવળ કલેશ રૂપજ થાય છે. કેમકે તે દીન અનાથ છતો સદાય તેની રક્ષા માટે સચિંત રહે છે, તેમ છતાં તેના પૂર્વ પુણ્યનો ક્ષય થતાંજ તે લક્ષ્મી હતી ન હતી થઇ જાય છે, અને ત્યારે વળી તે બાપડો શોકસાગરમાં ડૂબી જાય છે. શરીરનો સ્વભાવજ વિણસવાનો છે. તેવી વિણસન સ્વભાવવાળી વસ્તુ માટે મોહ રાખી આત્મ સાધનની અમૂલ્ય તક હારી જવી અને અંત વખતે તેને માટે ઝુરી મરવું એ કેવળ અઘટિત છે. યુકત વાત તો એ છે કે માટી રૂપ શરીરમાંથી આત્મસાધનરૂપ સુવર્ણ શોધી લેવું, એજ ખરૂં કિમિયાપણું છે. મતલબ કે ઉક્ત સર્વ વસ્તુઓની અસારતા શાસ્ત્ર, યુકિત અને અનુભવ પૂર્વક નિર્ધારી તેમાં લાગી રહેલો મિથ્યા અધ્યાસ નિવારી સ્વપરહિત અર્થે તેનો સદુપયોગ કરે તેનેજ ધન્યવાદ ઘટે છે. જો કે આવાં સ્રીપુરૂષ રત્નો વિરલજ હોય છે, પરંતુ એવી નિર્મળ પરિણતિ વિના કલ્યાણ નથીજ.

૭૩ **નરકદ્વાર નારી નિત જાણો, તેથી રાગ હિયે નવિ આણો**—જે સ્રીજાતિના સ્વાભાવિક દુર્ગુણો શાસ્રમાં વર્ણવેલા પ્રથમ પ્રસંગોપાત બતાવ્યા છે તેવી સ્રીને નરકના દ્વાર રૂપ—નરકમાં જવાના સાધન રૂપ સમજીને તેમાં રાગ, મોહ, આસકિત થવા ન પામે તેમ સદાય સાવધાન થઇ રહેો. તે એટલા માટે કે જો તમે એક ક્ષણભર ગફલત કરી લોભાયા તો પરિણામે તમારે નરકનાં અનંત દુઃખ દાવાનળમાં પચાવું પડશે. સ્રીજાતિમાં પણ અપવાદ રૂપે કઇક સ્રીરત્નો પ્રથમ પાકયાં છે, અત્યારે પાકે છે, અને અગાઉ પણ પાકશે.

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

૭૪ અંતર લક્ષ રહિત તે અંધ, જાનત નહીં મોક્ષ અરૂ બંધ— કયાં કયાં કારણોથી આત્મા કર્મથી મૂકાય છે અને કયાં કયાં કારણોથી આત્મા કર્મથી બંધાય છે તેને યથાર્થ જાણવા રૂપ અંતરલક્ષ જેને નથી તેજ ખરેખર અંધ છે. તેવા અંતરલક્ષ વિનાના અંધ જનો ક્રિયા કરતાં છતાં બંધાય છે અને સંસારચક્રમાં અટે છે, ત્યારે અંતરલક્ષ સહિત સત્ ક્રિયા કરનાર જલદી સંસારનો અંત કરી મોક્ષપદને પામી શકે છે. જેમ અંધ માણસ આંખના અભાવે ગમનક્રિયા કરતો છતો અરહો પરહો અથડાય છે, પણ ઇચ્છિત સ્થાને પહોંચી શકતો નથી તેમ અંતરલક્ષ વિના ઉપયોગશૂન્ય ધર્મકરણી કરનાર આશ્રી પણ સમજવું. જેને સ્વ-પરનું, જડ ચૈતન્યનું, કે ગુણ દોષનું યથાર્થ ભાન થયું છે તે અંતરલક્ષથી આત્મહિત સાધવા ઉજમાળ રહેનાર શીઘ્ર શિવસુખ સાધી શકે છે, માટે સહુ કોઇ મોક્ષાર્થી જનોએ અંતર લક્ષ જગાવવાની જરૂર છે.

૭૫ જે નવિ સુણત સિદ્ધાંત વખાણ, બધિર પુરૂષ જગમેં તે જાણ— જે સર્વજ્ઞ–વીતરાગ પ્રણીત સિદ્ધાંત વચન શ્રવણે સાંભળતાંજ નથી અથવા સાંભળ્યું તો નહીં સાંભળ્યા જેવું કરે છે, મતલબ કે જે આપ્તવચનની ઉપેક્ષા કરે છે અથવા કદાચ દૈવવશાત્ તે સાંભળવા પ્રસંગ મળ્યો તો તેને–તેના રહસ્યાર્થને હૃદયમાં ધારતો નથી, એવી રીતે જે સાંભળ્યું ન સાંભળ્યા જેવું કરે છે તેનેજ જ્ઞાની પુરૂષો બધિર (બ્હેરો) કહીને બોલાવે છે. કારણકે આપ્તવચનામૃત આસ્વાદવાની અમૂલ્ય તક મળ્યે છતે તેમજ શ્રવણેંદ્રિય સાબીત છતે તે મંદભાગી જનો પ્રમાદવશાત્ તેવો અપૂર્વ લાભ લેવો ગમાવી દે છે. જે બાપડા મૂળથીજ બધિર હોવાથી જિનવાણી સાંભળી શકતા નથી તે દૈવહત જનોનો આકરો અપરાધ નથી. કેમકે તેમના દીલમાં શાસ્ત્રશ્રવણ કરવાની લાગણી કવચિત્જ હોઇ શકે છે, પણ જે છતી સામગ્રીએ તેનો સદુપયોગ કરી આગમવાણીનો અપૂર્વ લાભ મેળવતા નથી તેવા ભાવબધિર જનોજ ખરેખર અપરાધી ઠરે છે. કેમકે તેમને તો આખો જન્મ નકામો ગમાવવાથી ભવાંતરમાં પણ તેવો લાભ મળવાનો સંભવ પ્રાપ્ત થતો નથી.

૭૬ અવસર ઉચિત બોલી નવિ જાણે, તાકું જ્ઞાની મુક વખાણે— જે અવસરે જે બોલવું ઉચિત હોય, હિતકર હોય, સ્વપરને લાભદાયી હોય, અનુચિત, અહિતકર કે સ્વપરને નુકશાનકારક નજ હોય એવું સમય અનુકૂળ વચન જે બોલી જાણતો નથી, બોલી શકતો નથી અથવા બોલવાની ઉપેક્ષા કરે છે, તેનેજ જ્ઞાની પુરૂષો મુક [મુંગો] કહે છે. અવસર ઉચિત એક પણ વચન અમૂલ્ય થઇ પડે છે એટલે લાખો વચનની ગરજ સારે છે ત્યારે 'અવસર ચુકયા મેવલા' ની જેમ ખરી તક વીત્યા પછી કહેલાં ગમે તેવાં અને ગમે તેટલાં સારાં વચન પણ નિષ્ફળ જાય છે. જેને મૂળથીજ જીભ નથી અથવા તો જે જન્મથી કે કોઇ રોગાદિકથી મુંગો થઇ

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

ગયો છે, અને તેથી જે વચનનો ઉચ્ચાર કરી શકતોજ નથી તેનો કંઇ આકરો અપરાધ નથી. કેમકે તે દૈવહત છે છતાં તેના મનમાં કોઈ અનુકૂળ પ્રસંગે અવસર ઉચિત વચન બોલવાની લાગણી તો થાય છે; પણ તે બાપડો બોલી શકતો નથી. અને જે છતી જીભે અવસર ઉચિત બોલી જાણતો નથી પણ વગર વિચાર્યું અનુચિત પ્રતિકૂળ ભાષણ કરી રંગનો ભંગ કરે છે તેજ ખરો અપરાધી ઠરે છે. પ્રિય, પથ્ય અને સત્ય વચનજ સ્વપરને હિત કરી શકે છે, તેથી વિપરીત વચન ઉલટું નુકશાન કરે છે. કટુક બોલાં માણસ અન્યમાં અળખામણાં થાય છે. માટે સ્વપર ઉભયનું હિત સચવાય તેવું મિષ્ટ અને સત્યજ બોલવાની ટેક રાખવી બહુજ જરૂરની છે.

૭૭ સકળ જગત જનની હે દયા, કરત સહુ પ્રાણીકી મયા—દયા, રહેમ, જયણા અને અહિંસા એકાર્થ રૂપ છે. દયા જગત્‌વત્સલા જનની (માતા) છે. દુનિયામાં જે દેવ માનવ કે પશુ પર્યંત સુખ પ્રતીત થાય છે તે દયાનોજ પ્રતાપ છે. દયાનો મહિમા અચિંત્ય અપાર છે. દયાજ ઇંદ્રનાં, ચક્રવર્તીનાં કે એવાંજ ઉત્તમ ઐહિક સુખ અર્પે છે, અને પ્રાંતે દયાજ આત્માને શાશ્વત સુખનો ભોક્તા બનાવે છે. દેહ લક્ષ્મી પ્રમુખ જડ વસ્તુ ઉપરનો મોહ તજી પરમદયાળુ શ્રી વીર પરમાત્માનાં પવિત્ર વચનાનુસારે નિઃસ્વાર્થપણે અહિંસા ધર્મનું આચરણ કરવા જે જે સદ્‌ઉદ્યમ સેવવામાં આવે છે તે તે મહા કલ્યાણકારી થાય છે. જગતના જીવો જે જે સુખ શાંતિનો અનુભવ કરે છે તે તે પૂર્વ જન્મમાં આચરેલા અહિંસા ધર્મનુંજ ઉત્તમ ફળ સમજવું. તેવીજ રીતે વર્તમાનકાળમાં જે અહિંસા ધર્મને સાક્ષાત્ સેવે છે અને ભવિષ્યકાળમાં જે તેની સેવા કરશે તે સર્વે અહિંસા ધર્મના પસાયે સંસારમાં પણ પ્રગટ સુખ અનુભવી અનુક્રમે અક્ષય સુખના ભોક્તા થઇ શકશે. આવી રીતે સર્વ પ્રકારનાં સુખને પ્રગટ કરનારી, તેનું પાલનપોષણ કરનારી અને એકાંત અમૃતવૃષ્ટિને કરનારી જગદંબા જનની અહિંસાજ છે. એમ સમજી સુખના અર્થી સકળ જનોએ તેનુંજ આરાધન કરવા અહોનિશ ઉજમાળ રહેવું. તેનું કદાપિ પણ કુપુત્રની પેરે વિરાધન તો કરવુંજ નહિં. જે ઉક્ત માર્ગને ઉલ્લંઘશે નહીં તે અવશ્ય સુખી થશે.

૭૮ પાલન કરત પિતા તે કહિયે, તે તો ધર્મ ચિત્ત સદ્દહિયે—જે આપણું પાલનપોષણ કરે છે તે પિતા કહેવાય છે, તે તો એક ભવ આશ્રીજ પ્રાયઃ હોય છે, પણ જે આપણને ભવભવમાં નિવાજે, આપણું સમીહિત સાધે, આપણને આનંદમાં રાખે, લગારે દુઃખનો સ્પર્શ થવા ન આપે અને પરિણામે આપણને દુર્ગતિના દાવમાંથી બચાવી સદ્‌ગતિમાં જોડે અને અનુક્રમે અક્ષય સુખસમાધિના ભાગી બનાવે એ ધર્મ–પિતાનોજ પરમ ઉપગાર છે. એ અમાપ ઉપગાર કદાપિ

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

વિસારી ન શકાય એવો છે. નીતિ અનીતિનો ભેદ બતાવીને અનીતિ–અન્યાયના માર્ગથી નિવર્તાવી આપણને નીતિ–ન્યાયના માર્ગે દોરી સત્ય, અસ્તેય, શીલ અને સંતોષાદિકનાં ઉત્તમ તત્ત્વ સમજાવી સર્વ પાપથી વિમુખ કરી નિર્મળ ચારિત્રયુક્ત બનાવે છે અને તેમાંજ આપણા ઉપયોગને ઓતપ્રોત પ્રોવી આપણને પરમાનંદમાં નિમગ્ન કરી દેછે તે પૂજ્ય ધર્મપિતાજ સદા શરણ્ય (આશ્રય કરવા યોગ્ય) છે. દુનિયામાં કહેવાતા પિતા ભ્રાતાદિક સંબંધીઓ સ્વાર્થી હોય છે; તે સ્વાર્થ સિદ્ધ થયા બાદ અથવા સ્વાર્થમાં અંતરાય પડવાથી છેહ દે છે ત્યારે ખરો ધર્મ અને ખરા ધર્મી જનોનો સંબંધ કેવળ નિઃસ્વાર્થ અને એકાંત સુખદાયી છે. એમ ચિત્તમાં દૃઢ શ્રદ્ધાન રાખી કલ્પિત સંબંધમાં નહિ મુઝાતાં ધર્મના અવિહડ સંબંધને માટેજ યત્ન કરવો ઉચિત છે. **અપૂર્ણ.**

प्रस्तुत विषयमां सुधारो.

અંક ૩ જામાં ૨૦ મા પ્રશ્નના ઉત્તરમાં **'વેદ ભેદ બંધન દુઃખરૂપ'** એના વિવેચનમાં વેદ શબ્દનો અર્થ પુરૂષાદિ વેદ ધારીને તેને અનુકૂળ લખેલું છે, પરંતુ વિશેષ વિચાર કરતાં તેનો અર્થ નીચે પ્રમાણે ભાસે છે—

વેદ ભેદ બંધન દુઃખરૂપ—-વેદ ભેદ એટલે ચાર ભેદવાળું બંધન (બંધ) દુઃખદાયકજ છે. પરમાર્થ એવો છે કે નવતત્ત્વમાં અનુક્રમે કહેલો બંધ ચાર પ્રકારનો છે. તે બધો મોક્ષનો વિરોધી હોવાથી દુઃખદાયકજ છે. ૧ પ્રકૃતિબંધ, ૨ સ્થિતિબંધ, ૩ રસબંધ ને ૪ પ્રદેશબંધ. આત્માના જ્ઞાનાદિક ગુણને આવરવાના સ્વભાવવાળો **પ્રકૃતિબંધ,** દીર્ઘ કે હ્રસ્વ કાળની સ્થિતિનો નિશ્ચય કરનાર **સ્થિતિબંધ,** ૧–૨–૩–૪ ઠાણીઓ અથવા તીવ્ર મંદાદિક શુભાશુભ રસ જે વિપાકકાળે વેદવો પડે તે **રસબંધ,** અને તે ત્રણેના સંગ્રહરૂપ જે કર્મના પ્રદેશનો સંચય તે **પ્રદેશબંધ.** આ કર્મબંધ શુભ તેમજ અશુભ બંને પ્રકારનો હોઈ શકે છે. તેનો વિશેષ અધિકાર કર્મગ્રંથાદિકથી જાણી લેવો. તે શુભ બંધ પણ સુવર્ણની બેડી જેવો અને અશુભ બંધ લોઢાની બેડી જેવો છે. તે ઉભય પ્રકારનો બંધ ભારભૂત—દુઃખદાયક જાણી મુમુક્ષુઓએ વર્જવા યોગ્ય છે. **લેખક.**

પ્રશ્ન ૩૫ માના ઉત્તરમાં દશ શિક્ષા પૈકી આઠમી શિક્ષામાં **અ૦યાયાચરણ** છે તે **અન્યાયાચરણ** વાંચવું ને છેવટનો **નહીં** મુકી દેવો.

પ્રશ્ન ૪૧ માના ઉત્તરમાં **માનવ જસ થટ આતમજ્ઞાન** છપાયેલ છે તેમાં **થટ** નું **ઘટ** વાંચવું.

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

પ્રશ્ન ૪૭ માના ઉત્તરમાં પંક્તિ ૯મી માં **ત્યાંસુધીની** પછી **જીવોવિવિધ** એટલા અક્ષરો ઉમેરવા.

પ્રશ્ન ૫૭ માના ઉત્તરમાં પંક્તિ ૪ થીમાં **નોંધવા** છે તે **શોધવા** વાંચવું.

તંત્રી.

नवीन उद्भव.

(પાલીતાણે ભરાયેલા સમાજ ઉપરથી ઉપજતા વિચારો)

અષાડ માસના શુકલ પક્ષમાં પાલીતાણા ખાતે એક સમાજ મળ્યો હતો. તેનું નામ જૈનસમુદાયને અનુસરતું આપવામાં આવ્યું હતું, પરંતુ તેની સર્વ પ્રક્રિયા તપાસતાં તેમાં જૈનેતરપણું વિશેષ દૃષ્ટિએ પડતું હતું. આ હકીકત માત્ર ભદ્રિક જનો કે જેઓ જૈનશાસ્ત્રના તાત્વિક બોધથી અજ્ઞાન છે તેમના લક્ષમાં આવવા માટે તેમજ તેઓ ઉપરના ડોળથી અથવા મીઠી શબ્દરચનાથી ભોળવાઈ ન જાય તેટલા માટે લખવાની જરૂર પડી છે.

પ્રથમ તો આ સમાજના આગેવાનો પોતાનું **સમાન ભાવપણું** બતાવી જૈનવર્ગના મુનિઓ તેમજ શ્રાવકભાઈઓ સમાનભાવ ધારણ કરનારા નથી, પણ પરસ્પર વિરોધ વધારનારા છે, એવો ગર્ભિત અને પ્રગટ આક્ષેપ કરે છે. તે પણ આધુનિક મુનિવર્ગાદિક ઉપર કરે છે એમ નહીં પણ કવચિત પ્રમાણિક પૂર્વાચાર્યો ઉપર પણ આક્ષેપ કરવા ચુકતા નથી. જેમના ચરણની રજ થવાને પણ જે તુલ્ય નથી તે તેવા પુરૂષોપર આક્ષેપ કરે તે સહન ન થઈ શકે તેવી વાત છે.

ઉપરાંત તેઓ પોતાને **ગુણાનુરાગીનું** ઉપનામ આપી પોતાની સમાજમાં ભળનારને પણ તે નામથી ઓળખાવવા માગે છે. અત્યારે વર્તતા મુનિઓ કે શ્રાવકો ગુણના રાગી નથી પણ તેવાઓનો દ્વેષ કરે છે, એવો પણ એમાં ગર્ભિત આક્ષેપ કરે છે. શ્વેતાંબરી, દિગંબરી કે સ્થાનકવાસી પ્રત્યે તેઓ સમભાવ ધારણ કરવાનું બતાવે છે અને તેવો ડોળ કરે છે. એટલી વાત તો બરાબર છે કે—એમાંના કોઇની સાથે વિરોધ કરવાની બીલકુલ જરૂર નથી, તેમ યોગ્ય પણ નથી. પરંતુ તમે જ્યાં સર્વજ્ઞપ્રણીત સિદ્ધાંતને આધારે જિનપ્રતિમાનો સ્વીકાર કરો, તેની સેવાભક્તિ કરો, અને બીજાઓ તેનું ખંડન કરે કે અપમાન આશાતના કરે ત્યાં તમે કેવા પ્રકારની સમાનતા ધરાવી શકો? વળી તમારૂં પરાપૂર્વથી ચાલ્યું આવતું તીર્થ કે જે અનેક ભવ્યજીવોના આલંબનભૂત હોય તેને બીજા દબાવી લેવા માગે—પોતાનું

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

સ્વામિત્વ ધરાવવા ઇચ્છે ત્યાં તમે કેવા પ્રકારનો સમાનભાવ રાખી શકો? નિષ્કારણ વૈરભાવ કે દ્વેષ રાખવો અથવા કલેશ કરવો તે કોણ પસંદ કરે? શાસ્ત્રકાર તેને માટે વારંવાર નિષેધ કરી ગયા છે, અને પૂર્વ પુરૂષોએ તે પ્રમાણે વર્તન કર્યું છે. પૂર્વ પુરૂષોની જેવા ગુણાનુરાગી થવાને હજુ ઘણા કાળની વાર છે, તો તેમને વિના કારણે વિરોધ કરનારા અને શાસ્ત્રોમાં તેવી હકીકતના લખનારા માનવા એ તેમનું જેવું તેવું અપમાન નથી. જૈનશાસ્ત્રકાર માર્ગાનુસારીપણાથી આરંભીનેજ ગુણાનુરાગી થવા સૂચવે છે. એના વિશેષ પ્રમાણ તરીકે કોન્ફરન્સ હેરલ્ડમાં હાલમાંજ પ્રગટ થયેલ ગુણાનુરાગ કુલક વાંચી જોવું; પરંતુ તેમનો ગુણાનુરાગ એકપક્ષી નહોતો; તેઓ પોતાની ફરજને બરાબર સમજનારા હતા. જુઓ! વારંવાર જેમના નામને આગળ કરીને તેમના કહેવાતા ભક્તો મધ્યસ્થપણું બતાવે છે તેઓ પણ શું કહે છે?

અમીય ભરી મૂરતિ રચી રે, ઉપમા ન ઘટે કોય;
શાંત સુધારસ ઝીલતી રે, નિરખત તૃપ્તિ ન હોય. વિમળજિન૦
આનંદઘનજી.

જિનપ્રતિમાનું આવું અપ્રતિમ બહુમાન ચિંતવનારના અનુયાયી થઇ તેનું ખંડન કરનારને પણ સમાનભાવે સાથે રાખવા ને તે રીતે મધ્યસ્થ કે સમાન ભાવવાળા કહેવાવું તે તદ્દન અઘટિત છે.

વળી તીર્થંકર ભગવંતાદિકના જયની સાથે ગુરૂદેવ તરીકે તેમજ **ભકતરાજ** તરીકે પોતાની જય બોલાવવી તે કેટલું બધું અઘટિત છે તે પણ સુજ્ઞોએ વિચારવા યોગ્ય છે. પોતામાં ચોથા ગુણઠાણાના સદ્ભાવની પણ ભજના છતાં ચૌદમા ગુણઠાણાવાળાની સાથે પોતાની જય બોલવા દેવી અથવા છઠ્ઠા સાતમા ગુણઠાણાવાળા મુનિરાજવત્ પૂજાવું–વંદાવું એ કેટલું બધું જૈન શાસનની મર્યાદાથી વિપરીત છે તે પણ વિચારવા યોગ્ય છે. કદિ કોઈ બચાવ કરવા માગે કે તેઓ પોતે પોતાની જય બોલવા કહેતા નથી તેમજ પોતે પુષ્પમાળાદિકથી પૂજાવા ઇચ્છતા નથી, પરંતુ ગુણાનુરાગીસજ્જનો (?) તેમ કરે તેમાં તેનો શો ઉપાય? આ બીલકુલ લુલો બચાવ છે. એ કાર્યની અંદર પોતાની ગર્ભિત સંમતિ રહેલી હોય છે, નહીં તો પ્રત્યક્ષપણે તેઓએ અટકાવવા જોઈએ; તેવું બીલકુલ થતું જોવામાં આવતું નથી તેજ તેનો પુરાવો છે.

વળી જૈનશાસ્ત્રોમાં મોક્ષનાં સુખ બતાવ્યાં નથી, સ્વર્ગનાં સુખ વર્ણવ્યાં નથી, તેનાં ચિત્રો આપ્યાં નથી માત્ર નરકાદિકનાં દુઃખો બતાવ્યાં છે, તેથીજ જૈનોની આવી મંદ દશા છે. ઇત્યાદિ કહીને જૈનશાસ્ત્રની લઘુતા બતાવવી તે જૈનશાસ્ત્રની લઘુતા નથી પણ તેની પોતાનીજ લઘુતા છે. જૈનશાસ્ત્રઆત્મહિત કરે તેવી કોઇ પણ બા-

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

ગતના લેખથી અપૂર્ણ નથી, પરંતુ કૂપમંડુક ન્યાયે આવી વાત કરવામાં આવે છે. એકવાર પોતાનું ઘર પુરેપુરૂં તપાસો કે તેમાં શી શી ઋદ્ધિ ભરી છે પછી બીજાના ઘરની પ્રશંસા કરો. આવી મિથ્યા શબ્દરચનાવડે 'પોતાને જૈનનો પણ આગ્રહ નથી, તેમાં ઓછાશ હોય તો તે પણ કહી દે છે ' એમ બતાવીને મધ્યસ્થ બનવા માગતા હોય તો તેમાં પણ મોટી ભૂલ થાય છે. કારણ કે એવાં વચનો જૈનશાસ્ત્રોની ખામી સૂચવનારાં છે. પોતાના ઘરની સ્થિતિથી અજ્ઞાત એવા ઘણાં હાલના કહેવાતા વિદ્વાનો જૈનશાસ્ત્રમાં અમુક નથી, અમુક નથી ઇત્યાદિ બોલવા મંડી જાય છે, પરંતુ તેમાં તેમની સોળેસોળ આની ભૂલ થાય છે. કારણ કે જૈનશાસ્ત્ર કોઇ પ્રકારે પણ અપૂર્ણ નથી.

વળી વધારે મધ્યસ્થપણું બતાવવા માટે આનંદઘનજી મહારાજના અને ચિદાનંદજી મહારાજના આધ્યાત્મિક પદો બોલવા સાથે નરશીમહેતાના અને મીરાંબાઈના પદો બોલે છે, એટલુંજ નહિ પણ એના જેવા અપ્રતિમ ભક્ત ૫૦૦ વર્ષમાં જૈનમાં કોઇ થયા નથી એમ કહે છે, તેટલાથી પણ નહિ અટકતાં સાંભળવા બેઠેલા ભોળા દિલના બાઇઓ ભાઈઓને નરશીમહેતા જેવા અને મીરાંબાઈ જેવા થઇ જવા પ્રેરણા કરે છે—તીવ્ર ઇચ્છા બતાવે છે. અરે ભલા માણસો ! જેને બિચારાને શુદ્ધ દેવ, શુદ્ધ ગુરૂ કે શુદ્ધ ધર્મનું કિંચિત્ ભાન પણ નહોતું—રાગ દ્વેષ ને અજ્ઞાનાદિથી ભરેલાં દેવ ગુરૂ ધર્મને જેઓ દેવાદિપણે માનતા હતા એવા પુરૂષ કે સ્ત્રી થઇ જવા માટે આ સ્થૂલભદ્ર જેવા મુનિ થવાને અથવા સુદર્શન શેઠ જેવા શ્રાવક થવાને યોગ્ય જૈનબંધુઓને તેમજ સુલસા ચંદનબાળા જેવી મહાસતીઓ થવા યોગ્ય શ્રાવિકાઓને કહેવું એના કરતાં વધારે કનિષ્ઠ બીજું શું ? એના કરતાં વધારે શ્રાપદાન શું? અલબત એ બેનું દૃષ્ટાંત આપીને એમ કહ્યું હોય કે 'જેવી એ બેની કૃષ્ણ પ્રત્યે અપ્રતિમ ભક્તિ હતી તેવી તમે વીતરાગ દેવ પ્રત્યે ભક્તિ ધરાવો કે જેથી તમારૂં કલ્યાણ થાય' તો એ વાત ઘટમાન હતી, પણ ઉપમાને બદલે તદ્રૂપ થઈ જવાનું કહેવું અને તે જ્યાં હોય ત્યાં તેને નમસ્કાર કરવો પણ શ્રેણિક કૃષ્ણાદિક ભાવિ તીર્થંકરોને અથવા બીજા ઉત્તમ સતાસતીઓને જ્યાં હોય ત્યાં નમસ્કાર ન કરવો એ કેટલી બધી ભૂલ ? 'વાસીદામાં સાંબેલું જાય' એ કહેવત આવી ભૂલમાં નહીં ઘટે તો બીજે કયાં ઘટશે?

વળી આવા નવા નવા ડોળ કરીને જૈનશાસ્ત્રમાં બતાવેલા સાધુ શ્રાવકના માર્ગ ઉપરાંત કોઈ નવાજ માર્ગનો દેખાવ આપવો, અને તેમાં ભોળા કહો કે અજ્ઞાન કહો તેવા શ્રાવક શ્રાવિકાઓને તેમજ કેટલાક હૃદય વિના કહેવાતા સાધુ કે ઋષિઓને પણ ભેળવવા એ કેટલું બધું કર્મથી ભારે થઇ પડવા જેવું છે ! તેનો પણ વિચાર કરવો યોગ્ય છે. પૂર્વ પુરૂષો અધિકારી પરત્વે ઉપદેશ આપવાની પ્રવૃત્તિ કરતા હતા કે જેથી કોઇનું પણ અહિત થતું નહોતું. આમાં તો એક લાકડીએ સર્વને હાંકવાથી બીચારા ભદ્રિક જીવોના હૃદયમાં ક્રિયામાર્ગની અરૂચિ ઉત્પન્ન કરે છે અને તેઓને અજ્ઞાન માર્ગમાં અથડાવે છે;જેથી તેઓ અતોભ્રષ્ટ તતોભ્રષ્ટ થાય છે. એ

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

માંથી એકે પામતા નથી. જો કે સર્વજ્ઞ પરમાત્માએ તો એકલા જ્ઞાનથી કે એકલી ક્રિયાથી મોક્ષ કહેલજ નથી. તેમણે તો ज्ञानक्रियाभ्यां मोक्षः જ્ઞાન અને ક્રિયા બંનેવડે મોક્ષ કહેલ છે, અર્થાત્ એ બંનેની સાથે સદ્દભાવની અપેક્ષા બતાવી છે; છતાં એક પક્ષ પકડીને લોકો પાસે તેવી પ્રરૂપણા કરનારા એકાંતવાદી હોવાથી પ્રત્યક્ષ રીતે મિથ્યાત્વી છે. તેઓ ક્રિયાને તજી દેછે ને જ્ઞાનને પહોચતા યા પામતા નથી. તેમજ પોતે અંધકૂપમાં પડે છે અને બીજા–પોતાના અનુયાયીઓને પાડે છે. કદિ તેઓ જિનદર્શન, જિનપૂજાદિ ક્રિયા કવચિત્ કવચિત્ કરે છે; પરંતુ તે પણ લોકોમાં વધારે અપભ્રાજના ન થવા માટેજ કરતા હોય એમ જણાય છે.

આવા ગૃહસ્થ ગુરૂ થઇને લોકો પાસે પૂજા ભક્તિ કરાવનારે પ્રથમ શ્રી આચાર દિનકર ગ્રંથમાં ગૃહસ્થ ગુરૂના લક્ષણ બતાવ્યા છે તે જોવા, અને પછી તેની સાથે પોતાનો તોલ કરવો. પોતાનું સુરૂપ કુરૂપ જોવા માટે જેમ આદર્શ પ્રત્યક્ષ પુરાવ છે તેમ આત્માનું રૂપ જોવા માટે શાસ્ત્રો આદર્શ તુલ્ય છે. તેમાં પણ જોનારની વૃત્તિ બહુ કામ કરે છે. કેટલીક વખત એકજ હકીકતમાં એક વૈરાગ્ય જુએ છે ત્યારે બીજો શૃંગાર જુએ છે, એક ક્રિયાની પુષ્ટિ જુએ છે ત્યારે બીજો જ્ઞાનની પુષ્ટિ જુએ છે; કારણકે તેઓ પોતાની વૃત્તિ અનુસાર શાસ્ત્રના વાકયને ખેંચી જાય છે. માટે શાસ્ત્રને પોતાની વૃત્તિનું અનુયાયી ન કરતાં પોતે તેના અનુયાયી બની જવું કે જેથી ખરૂં રહસ્ય તરત સમજી શકાશે.

હાલમાં વળી સાત પડિકમણાની નવીન હકીકત ઉદ્દભવી છે તે પણ આ સમાજના આગેવાનોનેજ આભારી છે. શાસ્ત્રનો આધાર બીલકુલ બતાવ્યા શિવાય મનકલ્પિત વાતો કર્યે જવી અને પછી પાછી તેને પકડી રાખવી એ સરલ કહેવાતા માણસનું લક્ષણ નથી. ભવની કે ભવોભવની આલોયણા લેવી અથવા ભવ કે ભવોભવમાં કરેલાં પાપોનો મિચ્છા દુક્કડ દેવો એમાં કિંચિત્ પણ વાંધા જેવું નથી, પરંતુ એને પ્રતિક્રમણની સંજ્ઞા આપવી એ વિપરીત ઘટના છે. કાર્યસિદ્ધિની ઇચ્છાવાળાએ આવો ફોગટનો દુરાગ્રહ કરવો એ તદ્દન અઘટિત છે. આ સંબંધમાં અન્યત્ર બહુ લેખો લખાયેલા હોવાથી અહીં વધારે લખવાની જરૂર જણાતી નથી; પણ અમારો અંતઃકરણનો અભિપ્રાય માત્ર અહીં સૂચવ્યો છે.

આ લેખ માત્ર મજકુર સમાજના આગેવાનોપરની તેમજ અન્ય જૈનબંધુઓપરની એકાંત હિતબુદ્ધિથી લખવામાં આવ્યો છે, કિંચિત્ પણ ઈર્ષા કે દ્વેષના સદ્દભાવથી લખ્યો નથી. માટે તેને તેવી દૃષ્ટિએ ન વાંચતાં મૂળ પુરૂષો ને તેના અનુયાયીઓ હિતબુદ્ધિથી વાંચશે તો સ્વતઃ પોતાની કૃતિમાં થયેલી ને થતી ભૂલ પોતેજ સમજશે, અને પછી શાસ્ત્રાનુસારી થઇ સમ્યક્માર્ગમાં પ્રવેશ કરશે તો તેથી તેમના આત્માનું પણ કલ્યાણ થશે.

તથાસ્તુ.

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

જાહેર ખબર.

શ્રી જામનગરનિવાસી શ્રાવક હીરાલાલ હંસરાજે છપાવેલા સંસ્કૃત ગદ્યપદ્યાત્મક નીચે જણાવેલા ગ્રંથો અમારે ત્યાંથી મળી શકે છે. પરંતુ તેની કિંમત હદ ઉપરાંત વધારે રાખેલી હોવાથી તેમજ તેના કાગળ ટાઈપો વિગેરે પ્રશંસનીય નહીં હોવાથી તે પ્રતો મુનિ મહારાજ વિગેરેને ભેટ તરીકે મોકલવામાં આવતી નથી.

૧	પંચસંગ્રહ ટીકા. ભા.૧–૨–૩–૪. દરેક ભાગના	૭–૮–૦
૨	શ્રી ઉત્તરાધ્યયન ટીકા વિધિપક્ષી જયકીર્તિસુરિ વિરચિત.	૧૫ ૦.૦
૩	શ્રી શત્રુંજય મહાત્મ્ય મૂળ શ્લોકબંધ.	૧૨.૦.૦
૪	શ્રી શીલોપદેશમાળા વૃત્તિ (શીલતરંગિણી)	૯–૦–૦
૫	શ્રી ઉપદેશમાળા વૃત્તિ. શ્રી રામવિજયજી કૃત.	૯–૦–૦
૬	શ્રી આત્મપ્રબોધ ગ્રંથ.	૮–૦–૦
૭	દાનાદિકુલક વૃત્તિ.	૬–૦–૦
૮	શ્રી કલ્પસુત્ર સુખબોધિકા ટીકા.	૬–૦–૦
૯	સુકિત મુકતાવળી (પ્રસ્તાવિક શ્લોકો).	૩–૮–૦
૧૦	ગૌતમપૃચ્છા વૃત્તિ.	૨–૦–૦
૧૧	ગૌતમકુળક લઘુવૃત્તિ. શ્રી જ્ઞાનતિલક ગણિકૃત.	૧-૧૨-૦
૧૨	સમ્યકત્વ કૌમુદી.	૧-૧૨-૦
૧૩	શ્રી વિમળનાથ ચરિત્ર. શ્રી જ્ઞાનસાગરસૂરિ કૃત.	૯–૦–૦
૧૪	મલયસુંદરી ચરિત્ર. પદ્યબંધ.	૪–૦–૦
૧૫	મૃગાવતી ચરિત્ર. પદ્યબંધ.	૨-૧૨-૦
૧૬	યશોધર ચરિત્ર. શ્લોકબંધ.	૨–૦–૦
૧૭	ધમ્મિલ ચરિત્ર. પદ્યબંધ. શ્રી જયશેખર સુરિકૃત.	૩–૦–૦
૧૮	શ્રીપાળ ચરિત્ર. સંસ્કૃત ગદ્યબંધ–જયકીર્તિકૃત.	૧-૧૨-૦
૧૯	શ્રીપાળ ચરિત્ર. શ્લોકબંધ. સત્યરાજ ગણિકૃત.	૦-૧૨-૦
૨૦	અંબડ ચરિત્ર.	૧–૮–૦
૨૧	મહીપાળ ચરિત્ર. શ્લોકબંધ.	૧–૪–૦
૨૨	નરવર્મા ચરિત્ર ,,	૧–૦–૦
૨૩	ઉત્તમ કુમાર ચરિત્ર. પદ્યબંધ.	૦-૧૨ ૦
૨૪	રૌહિણેય ચરિત્ર.	૦–૮–૦
૨૫	નાભાકરાજ ચરિત્ર.	૦–૬–૦
૨૬	કામઘટ કથા.	૦-૧૨-૦
૨૭	ધર્મવિલાસ. શ્લોકબદ્ધ.	૧–૦–૦
૨૮	સાધુદિનકૃત્ય સામાચારી. શ્લોકબદ્ધ.	૦-૧૨-૦
૨૯	યુકિતપ્રકાશ સટીક. સ્યાદ્વાદકલિકા. હારિભદ્રી અષ્ટક મૂળ.	૦–૮–૦
૩૦	અઠ્ઠાઈ વ્યાખ્યાન.	૦–૫–૦
૩૧	ચૌમાસી વ્યાખ્યાન તથા હોળીકાખ્યાન.	૦–૮–૦
૩૨	પાક્ષિક સૂત્રાવચૂરિ.	૦–૮–૦
૩૩	શ્રમણ સૂત્રાવચૂરિ.	૦–૪–૦

For Private And Personal Use Only

Shri Mahavir Jain Aradhana Kendra www.kobatirth.org Acharya Shri Kailassagarsuri Gyanmandir

જાહેર ખબર.

આ સભા તરફથી વેચાણ બુકોનું લિસ્ટ બહાર પડ્યા પછી, નીચેની બુકો વેચાણમાં વધી છે. જોઈએ તેણે મંગાવવી.

અધ્યાત્મકલ્પદ્રુમ ભાષાંતર વિવેચન સહિત.	ગુજરાતી.	૧-૪-૦
શ્રીમજ્ઞાન ત્રિંશિકા.	શાસ્ત્રી.	૦-૬-૦
જૈનશાનુ ભાગ ૧ લો.	,,	૦-૫-૦
ગૌતમ સ્વામીનો રાસ, અર્થ સહિત.	ગુજરાતી.	૦-૧-૦
અષ્ટાપદનો નકશો રંગીત કપડા સાથે.		૦-૬-૦
પાવાપુરીનો નકશો. ,, ,,		૦-૬-૦
શ્રી જૈનધર્મ પ્રસારક સભાનો સીલ્વર જ્યુબીલી અંક.	ગુજરાતી.	૦-૧૨-૦
શ્રી શાંતિનાથ ચરિત્ર. પદ્યબંધ. અંક ૧-૨. (કલકત્તાના)	દરેક અંકના	૦-૧૧-૦
નયમાર્ગ દર્શક.	ગુજરાતી.	૦-૧૨-૦
વૈરાગ્ય તરંગ ભક્તિમાળા.	ગુજરાતી.	૦-૪-૦
શાલિભદ્ર ચરિત્ર. (બનારસનું)	સંસ્કૃત.	૧-૪-૦
સમ્મતિતર્ક વિભાગ ૧ લો. ,,	,,	૩-૦-૦
પર્વોની કથા ભાગ ૧ લો. ,,	,,	૦-૪-૦
જગદ્ગુરૂ કાવ્ય. ,,	,,	૦-૪-૦
ભજન પદ સંગ્રહ ભાગ ૧-૨-૩-૪	ગુજરાતી. દરેકના	૦-૮-૦
ઢુંઢક હૃદય નેત્રાંજન. (પાકા પુંઠાની)	ગુજરાતી.	૧-૮-૦
ધર્મનો દરવાજો જોવાની દિશા.	,,	૦-૮-૦
બાળ ભારત. (કાવ્ય)	સંસ્કૃત.	૩-૪-૦
ઉપાસગ દશાંગ ટીકા સહિત અંગ્રેજી નોટ સાથે. (કલકત્તાનું)	સંસ્કૃત.	૬-૦-૦
ઉપદેશમાળા મૂળ ગાથાનો અર્થ.	ગુજરાતી.	૦-૪-૦
સંઘપટ્ટ કાવ્ય ટીકા તથા અર્થ સહિત.	સંસ્કૃત.	૨-૦-૦
જીવવિચારાદિ ચાર પ્રકરણ અવચૂરી સહિત.	શાસ્ત્રી.	૦-૪-૦
પાંચ પ્રતિક્રમણ ગુજરાતી અર્થ સહિત. (ઉમેદચંદ રાયચંદ વાળી)		૦-૧૨-૦

ઉપર જણાવેલી કિંમત ઉપરાંત પોસ્ટેજ જુદું સમજવું.

નવા મેમ્બરોનાં નામ.

૧	શા. નરોતમદાસ મોતીચંદ.	ભાવનગર.	લાઈફ મેમ્બર.
૨	શા. મોહનલાલ મોતીચંદ.	,,	પહેલા વર્ગના મેમ્બર
૩	શા. માણેકલાલ નાનજી.	,,	,,
૪	શા. મણીલાલ મુળચંદ.	અમદાવાદ.	,,
૫	શા. કોદરલાલ મુળજી.	જામનગર.	બીજા વર્ગના મેમ્બર
૬	શા. કાનજી માણેકચંદ.	ભાવનગર.	,,
૭	શા. કુંવરજી ગોરધન.	,,	,,

For Private And Personal Use Only